

ILMAILUALAN UNIONI IAU:N JÄSENLEHTI

Unioni

12.12.2012

NRO 6

Tulitikkutyttöjä
Tuhlaajapoikia

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Kun saapuu syyskokous
- 6 Muutosturvatietao edunvalvojille
- 6 Luottamusmiehille suurempi rooli työpaikkojen kehittämisessä
- 8 Marko Piirainen AKT:n uudeksi puheenjohtajaksi
- 8 Jussi Koivunen kuljetusliittohankkeen selvitysmieheksi
- 9 Lyhyt kääntö
- 10 Hapsu – Rakennemuutos laajenee naapuriin
- 12 Syksyn palkankorotukset
- 13 Kentän tasolta
- 14 Mielenkiintoisia lausuntoja työtuomioistuimessa
- 15 Työelämän huolestuttava trendi: tehokkuus etusijalla
- 16 Raamisopimuksen jatkoksi vuoden työllisyssopimus

17 Ongelmia edustavuudessa – Finavian työehtosopimukset

Pekka Kainulainen

- 18 Risto Rautiainen eläkkeelle
- 20 Isyysvapaa pitenee ja käyttö joustavoituu
- 21 Kolumni
- 22 Anna Politkovskaja ja lentokentät
- 24 Vuokratyöhön tolkkua vuokratyöoppaalla
- 25 Osa-aikatyötön
- 26 Joutomiehen joutavia jorinoita
- 29 Vakuutuslääkärijärjestelmää kehitetään
- 29 Oikaisu
- 30 Verokortin lähettäminen työttömyyskassaan
- 30 Kuvakulma
- 31 Hugo Tungo
- 32 Hyvää Joulua

KANSIKUVA:

Pohjoismaisten lentoyhtiöiden satuja ja tarinoita.
Konkurssiuuhkia ja säästökampanjoita.

Kylli-tätinä piirsi – Karoliina Ilonoja
Unihiekkaa sai silmäänsä – Nukku-Matti Koskinen

Unioni

Levikki 4400
16. Vuosikerta

Julkaisija
Ilmailualan Unioni IAU ry

ISSN
1795-2840 (Painettu)
1795-343X (Verkkoilehti)

Päätoimittaja
Juha-Matti Koskinen
Puh. 040 766 9040
juha-matti.koskinen@iau.fi

Toimitussihteeri
Pekka Kainulainen
Puh. 040 528 8166
pekka.kainulainen@iau.fi

Toimituskunta
Markus Berg
Reijo Hiltunen
Pekka Hintikka
Arto Kujala
Ari Miettinen
Vesa Suni
Sari Virta
Jyrki Väyrynen

Toimitus
John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI
Fax. (09) 47857 250

Osoitteenmuutokset
Liiton jäsenistön osoitteenmuutokset päivittyvät automaattisesti postiin/väestörekisteriin tehdyn ilmoituksen perusteella. Muut osoitteenmuutokset voi toimittaa mieluiten sähköpostitse osoitteeseen iau@iau.fi.

Ilmestyminen
Lehti ilmestyy 2012 kuusi kertaa.
Ilmestymisaikataulu sivulla 30.

Aineisto
Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetyksistä aineistoista eikä palauta niitä.

Ulkoasu
Karoliina Ilonoja

Paino
Sälekärin Kirjapaino Oy
Somero

Jäniksenä liikkeellä

Juuri saamamme tiedon mukaan on maailmanloppu peruttu. Maya-kalenteriin on löytynyt kiviä lisälehtisiä vielä joulukuun 21. päivän jälkeenkin. Kannattanee siis hiukan vilkaista mitä niissä lukee ensi vuoden osalta.

Talouden alavireisyys jatkuu. Hallituskausi tulee puoliväliinsä ja hallitusohjelmaa tarkistetaan. Historiallisen laajan kattavuuden saavuttanut raaamisopimus päättyy vuoden lopulla.

Näiden kolmen tekijän ansiosta vauhti työmarkkinakeskustelussa tulee säilymään reippaana. Vetojuhdan paikalle on tunkua. Tästä saimme esimakua Elinkeinoelämän Keskusliiton vaihdettua hallituksensa puheenjohtajan ja toimitusjohtajan. Aina johdon vaihtuessa profilinnosto ja selkeästi veistetyt linjapuheet ovat tietysti paikallaan, mutta työnantajapuolen viimeaikaiset päätökset ja kannanotot vaikuttavat siltä, että ainakin osan porukasta tavoitteena olisi todellinen irtiotto, eikä vain nykyisy. Viitataan tällä EK:n hallituksen tyrmäämään työmarkkinajärjestöjen neuvottelutulokseen koulutuspäivistä, sekä usealta taholta esitettyyn keskitetyn sopimusratkaisun hylkäämiseen. Tämä pätee tietysti vain, jos EK:n ankkuroimaa kautta linjan tehtyä nolla- tai miinusmerkkistä palkkaratkaisua ei sellaiseksi lasketa. Aina sivulauseessa esitetty vaatimus paikallisen sopimisen lisäämisestä vaikuttaa enemmän retoriikalta.

Esitetty huoli koskee kilpailukyyn ylläpitämistä. Vetoamus palkansaajajärjestöille on puolestaan kohdistettu työllisyyden tukemiseen palkkamallilla. Yhtälöstä on vaan unohtunut, että tuottavuuden ja tehokkuuden kasvussa on useita muitakin tekijöitä kuin pelkkä palkkaus. Esimerkiksi aiemmin torjuttu työntekijöiden koulutus on siinä tärkeällä sijalla. Toinen asia on myös, onko jännittynyt liittokierros paras työkalu työllisyyden tukemiseen? Toistaiseksi se vaikuttaisi olevan työnantajan kanta. Siinä määrin vaisuhkon vastaanoton SAK:n puheenjohtajan **Lauri Lylyn** keskusjärjestön syysvaltuustossa esittämä vaihtoehto sai. Ensi syksyyn on kuitenkin vielä pitkä aika, ja kolmikanta on ennenkin löytynyt pakista tilanteiden tihentyessä.

Niin tai näin, IAU ryhtyy vuoden vaihteen jälkeen valmistautumaan työehtosopimusneuvotteluihin normaalisti ammattiosastojen kootessa ryhmänsä keräämään ja valmistelevaan neuvotteluesityksiä. Aikataulullisesti ensin ovat vuorossa lennonvarmistuksen neuvottelut ja sitten lentoliikenteen palveluja koskevat. Ennen tätä eletään vielä aikaa, jolloin yksittäisen jäsenen kannattaa tutustua työehtosopimukseensa ja pohtia millaisella muutoksella sitä voisi parantaa.

Se on pienen liiton näkökulmasta todellinen lähtölaukaus neuvottelukierrokselle. Tärkeintä on varmistaa, että loppusuoran auetessa ei ole pussissa ja voimat eivät ole liian aikaiseen vauhtileikkittelyyn hupenneet.

JM KOSKINEN

Juhami Haapasaari

”

Neuvottelukierros on kestävyyslaji.

Kun saapuu syyskokous

Edustajisto piti sääntömääräisen syyskokouksensa liiton kokoustiloissa Hakaniemessä 23.11.2012.

■ Kokouksessa käsiteltiin ja päätettiin sääntömääräisten asioiden lisäksi hallituksen täydentämisestä ja niistä toimista, joilla IAU:n tarkoitus vastata tulevaisuuden haasteisiin.

Sääntömääräiset asiat

Liiton hallituksen puheenjohtaja Juhaani Haapasaari esitteli liiton toiminnan ja talouden suuntaviivat tulevalle vuodelle.

Jäsentemme ansiotason määrää ensisijaisesti reaali-palkkojen taso ja työllisyyskehitys. Molemmat työehtosopimukset, joihin IAU on tällä hetkellä osallisena Ilmailutieteknisten liittyä jäseneksemme vuoden alusta, tulevat päättymään vuonna 2013. Näin ollen liiton toiminnan keskiössä ensi vuoden aikana tulee olemaan seuraavan työehtosopimuskierroksen läpivieminen.

Työllisyyskehitys on vuoden 2012 aikana ollut kaksijakoinen edellisvuoden tapaan. Maapalveluja tuottavien yritysten työvoiman tarve on pysynyt kuta kuinkin ennallaan, samaan aikaan kun tekniikan palvelujen osalta mittavat yt-neuvottelut ovat edelleen jatkuneet.

Vuoden 2013 työllisyyden kehityssuunta on riippuvainen ennen kaikkea lentoliikenteen matkustajamääristä. Finnavian julkaiseman liikennetilaston mu-

kaan kuluvan vuoden alkupuoliskolla matkustajamäärät osoittivat vielä kasvua edelliseen vuoteen verrattuna, mutta loppuvuotta kohden määrät ovat kääntyneet hienoiseen laskuun.

Syyskokouksen asialistaan kuuluu myös jäsenmaksusta päättäminen. Liiton osuus päätettiin pitää ennallaan 1,25 %:ssa. Jäsenen maksettavaksi tulevaan jäsenmaksuun sisältyy myös ammattiosastojen itse päättämä osuus, sekä työttö-

◀ Eero Markkanen

Edustajiston uuden jäsenet. Maria Leppänemi, Marko Sandell ja Ville Koskenkorva. ▶

Edustajiston varapuheenjohtaja Juha Grundström (oik.), puheenjohtaja Tommi Toivola ja kokouksen seuraaja Wahlroos (Nalle). ►

myyskassan jäsenmaksu, jonka vakuutusvalvontavirasto vahvistaa vuosittain. Yhteismäärä tulee vuonna 2013 olemaan sama 1,57 %, kuin tänäkin vuonna.

Edustajisto päätti myös, että kuluvan kauden ylijäämää ei siirretä työtaistelurahastoon, vaan se siirretään toimintapääomaan. Näin se on tarpeen vaatien helpommin vapautettavissa käyttöön.

Aloitteet

Tällä kertaa ei aloitteita ammattiosastoilta tai edustajiston tai hallituksen jäseniltä ollut tullut. Siispä edustajistolla oli käsiteltävänä vain hallituksen tekemiä esityksiä.

Niiden mukaisesti edustajisto päätti täydentää hallitusta. Hallituksen uudeksi varsinaiseksi jäseneksi valittiin **Janne Anttonen** ja lisäjäseneksi **Markus Berg**. Päätös tehtiin omaksutun linjan mukaisesti, jossa alaltamme pois siirtyneiden hallituksen jäsenten korvaajat haetaan ensisijaisesti heidän edustamastaan ammattiosastosta.

Tämän lisäksi edustajisto päätti järjestövaliokunnan perustamisesta, jonka tehtävänä on auttaa hallitusta ja edustajistoa arvioimaan IAU:n kantaa uuden kuljetusliiton perustamisprosessissa. Lisäksi työryhmän tehtävänä on edelleen valmistella IAU:n sääntöjen uudista-

IAU:n säännöt 7 §, kohta B

5. Edustajiston sääntömääräisissä syyskokouksissa käsitellään vuosittain seuraavat asiat:

- a) päätetään toiminnan ja talouden suuntaviivoista;
 - b) päätetään edustajiston, hallituksen ja sen asiantuntijaelinten palkkioista ja kulukorvauksista;
 - c) päätetään ammattiosastojen liittojäsenmaksun suuruudesta;
 - d) päätetään ammattiosastojen liittojäsenmaksun kertymän työtaistelurahastoon rahastoitavasta osuudesta;
 - e) päätetään edustajiston jäsenten ja hallituksen jäsenten esittämistä aloitteista;
 - f) päätetään muista hallituksen esittämistä ja kokouskutsussa mainituista asioista.
- Joka neljäs vuosi toimikausien mukaan pidettävän vaalikokouksen jälkeisessä syyskokouksessa käsitellään edellisten kohtien lisäksi:
- g) päätetään vaalikokousten välisen toimikauden toiminnan periaatteista.

mista paremmin vastaamaan nykypäivän vaatimuksia edunvalvonnassa.

Perinteisesti myös IAU:n omistaman Pääskylvuoren tilan, tuttavallisemmin Salmijärven lomapaikan, tiimoilta käytiin keskustelua. Hallituksen asettama työryhmä on arvioinut sen tulevaisuuden käyttömahdollisuuksia. Asiantuntijana ryhmä kuuli **Eero Markkasta**, joka yhdessä **Reino Raijoksen** kanssa on tehnyt todella merkittävää työtä Salmi-

järven ylläpitämiseksi. Hallitus esitti, että edelleenkin Salmijärvelle ei ole järkevää investoida merkittävästi, vaan sitä pidetään kesäasuttavassa kunnossa aavistuksen yksinkertaisemmasta palvelutasosta kiinnostuneille jäsenillemme. Edustajisto päätti esityksen mukaisesti, mutta evästi hallitusta jatkossa etsimään pysyvämpiä ratkaisuja Salmijärven osalta.

Teksti JM KOSKINEN

Kuvat ARTO KUJALA

Muutosturvatietao edunvalvojille

Liiton edunvalvontavaliokunta kokoontui jälleen 20.11.2012.

■ Vierailevana puhujana oli Riku Hautamäki Uudenmaan muutosturvayksiköstä.

Muutosturvan tavoitteena on nopeuttaa ja helpottaa irtisanotun pääsyä uuteen työhön. Toimintamalli sisältää palkallisen vapaan uuden työn etsimistä varten, työnantajan tehostunutta tiedotusta, henkilöstön kanssa tehtävän työllistymistä edistävän toimintasuunnitelman, sekä työ- ja elinkeinotoimistossa laadittavan työllistymissuunnitelman.

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajalla on velvollisuus tehdä kirjallinen neuvotteluesitys, sekä ilmoittaa irtisanottujen työsuhteen päättymises-

tä työ- ja elinkeinotoimistoon ja tiedottaa työntekijöille heidän oikeuksistaan muutosturvaan. Vähintään 10 henkilön irtisanomisissa työnantaja tekee henkilöstön kanssa toimintasuunnitelman ja alle kymmenen henkilön irtisanomisissa esittää toimintaperiaatteet irtisanomisan tukipalveluista.

Toimintasuunnitelman tulee pitää sisällään selvitys aikatauluista, menettelytavoista, noudatettavista toimintaperiaatteista julkisia työvoimapalveluja käytettäessä, sekä selvitys työnhaun ja koulutuksen edistämiseksi. Työnantajalla on myös velvollisuus tiedottaa työntekijöille oikeudesta työllistymisvapaaan, työllistymissuunnitelmaan sekä muutosturvan ansio-osaan.

Kuka pääsee mukaan

Muutosturvan piiriin kuuluvat työntekijät, joilla on kolmen vuoden työhistoria, ja irtisanominen tapahtuu tuotannollisen tai taloudellisen syyn perusteella. Muutosturvan piirissä ovat myös määräaikaisessa työsuhteessa olleet, jos työsuhteeseen samaan työnantajaan on jatkunut keskeytyksellä 3 vuotta, tai yhteensä vähintään 36 kuukautta viimeksi kuluneen 42 kuukauden aikana, tai jos henkilön työsuhteeseen on päättynyt määräaikaisuuden vuoksi ja hänelle on kertynyt työhistoriaa saman tai eri työnantajien työssä yhteensä vähintään viisi vuotta työsuhteen päättymistä edeltäneiden seitsemän vuoden aikana.

Lomautetut

Lomautettu pääsee muutosturvan piiriin, mikäli hänet lomautetaan vähintään 180 päiväksi tai toteutunut lomautus yhdessä sitä välittömästi seuraavan uuden lomautuksen kanssa tulisi kestämään vähintään 180 päivää ja hänellä on lomautusilmoituksen saatessaan vähintään kolmen vuoden mittainen työhistoria saman tai eri työnanta-

Luottamusmiehille suurempi rooli työpaikkojen kehittämisessä

■ SAK:n puheenjohtaja **Lauri Lyly** haluaisi luottamusmiehille suuremman ja näkyvämmän roolin työpaikkojen kehittämistyössä. Hänen mielestään luottamusmiesten osaamista yritysten ja työpaikkojen kehittämisessä ei käytetä riittävästi hyväksi.

- Luottamusmies on nykyään nähtävä paitsi edunvalvojana myös kehittäjänä. Työpaikkansa ja työntekijät hyvin tunteva luottamusmies on yritykselle paras ja halvin konsultti, Lyly perusteli kantaansa 10.11 Tampereella pidetyssä SAK:n luottamusmieskonferenssissa.

SAK:n puheenjohtajan mukaan luottamusmiesten työ on nykyään paljon myös kriisien hallintaa. Yt-neuvottelut ovat lähes jokapäiväisiä uutisia. Lylyn mukaan juuri luottamusmies joutuu näissä tilanteissa yleensä hyvin paineistettuun tilanteeseen.

- Irtisanomis- ja lomautustilanteissa luottamusmiehen osaaminen joutuu todella koviin. Harva ihminen pärjää näissä tilanteissa aivan yksin, Lyly sanoo.

Hänen mukaansa uusi luottamusmiessukupolvi myös haastaa ammattiyhdistysliikkeen aivan uudella taval-

la. Vanha tapa toimia ei ole uusille luottamusmiehille itsestäänselvyys, vaan he kyseenalaistavat terveellä tavalla nykyisen.

- Juuri kehittämissätyö sopii varmasti monelle nuoremmalle luottamusmiehelle perinteisen edunvalvontatyön ohella, Lyly totesi.

Luottamusmieskonferenssi on SAK:n vuoden 2012 päätapahtuma. Kahden päivän seminaariin osallistuu noin 150 luottamusmiestä joka puolelta Suomea.

jan työssä, tai jos henkilö on ollut lomautettuna yhdenjaksoisesti 180 päivää ja hänellä on tällöin vähintään kolmen vuoden mittainen työhistoria saman tai eri työnantajan työssä, tai jos henkilö irtisanoutuu itse lomautuksen kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 200 päivää ja hänellä on kolmen vuoden työhistoria saman tai eri työnantajan työssä.

Työntekijä katsotaan lomautetuksi vähintään 180 kalenteripäiväksi myös silloin, kun lomautuksen kestoksi on lomautusilmoituksessa merkitty ”toistaiseksi”, ellei lomautuksen arvioida kestävän alle 180 kalenteripäivää.

Mitä hyötyä

Irtisanotulla on oikeus palkalliseen vapaaseen irtisanomisaikana hakies-

saan töitä, osallistuessaan työllistymissuunnitelman tekoon tai siinä sovituihin toimenpiteisiin. Vapaan pituus määräytyy työsuhteen keston mukaan (5–20 päivää).

Irtisanotulla on oikeus myös työ- ja elinkeinotoimiston kanssa yhteistyössä tehtävään henkilökohtaiseen työllistymissuunnitelmaan. Suunnitelmassa sovitaan omatoimisesta työnhausta ja sen tukemisesta, sekä julkisen työvoimapaalvelun toimenpiteistä, joilla parhaiten edistetään työnhakijan pikais- ta ja pysyvää työllistymistä uuteen työpaikkaan.

Muutosturvan piiriin kuuluvalla on mahdollisuus saada työttömäksi jäätyään muutosturvan ansio-osaa tai peruspäivärahan muutosturvalisää tiettyjen työllistymissuunnitelmaan liittyvien

toimenpiteiden ajalta, ja rajoitetusti palveluiden väliseltä ajalta. Muutosturvan ansio-osaa maksetaan enintään 200 päivän ajalta työttömyyspäivärahan korotuksena, jos palvelusta on sovittu henkilökohtaisessa työllistymissuunnitelmassa.

Lisätietoja: http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/01_esitteet/muutosturva_esite.pdf

ARTO KUJALA
SOPIMUSSIHTEERI

Työllistymissuunnitelmalla parannetaan työntekijän mahdollisuuksia työllistyä esimerkiksi koulutuksen tai työharjoittelun avulla, totesi muutosturva-asiantuntija Riku Hautamäki.

Marko Piirainen AKT:n uudeksi puheenjohtajaksi

■ AKT:n valtuusto valitsi kokouksessaan 30.11.12 uudeksi puheenjohtajaksi Marko Piiraisen.

Piirainen on 37 -vuotias kahden lapsen isä. Hänen puolisonsa työskentelee linja-autonkuljettajana Porvoossa. Tällä hetkellä Piirainen toimii Työväen Sivistysliitto TSL ry:n hallintojohtajana. Samalla hän on hoitanut myös henkilöstöpäällikön, työsuojelupäällikön ja pääsihteerin sijaisen tehtäviä. Piiraisella on 12:sta vuoden työkokemus AKT:sta, jossa hän on työskennellyt hyvin moninaisissa tehtävissä, mm. talouspäällikkönä, henkilöstöpäällikkönä, työsuojelupäällikkönä, sosiaalisihteerinä, palkkasihteerinä ja aluetoimitsijana.

Aikaisemmin Piirainen on toiminut mm. kuljetusliittojen yhteistyöhankkeen talous, kiinteistö- ja liiton tukipalveluita käsittelevän työryhmän varapuheenjohtajana, kuljetusliittojen yhteistyöhankkeen työttömyyskassojen yhteistyötä valmistelevan työryhmän jäsenenä,

Kuljetusalan Federaatio KAF ry:n taloudenhoitajana ja Porvoon sosiaalidemokraattisen kunnallisjärjestön vaalipäällikkönä.

Piiraisella on talouspäällikön tutkinto Helsingin Markkinointi-instituutista. Lisäksi hän on suorittanut mm. ay-toimihenkilön täydennyskoulutustutkinnon SAK:n Kehittämiskeskuksessa sekä yhdyskuntateknikon tutkinnon Kuopion teknillisessä oppilaitoksessa.

Valtuuston puheenjohtajaksi Pertti Varjokumpu

AKT:n valtuuston puheenjohtaja **Heikki Harakka** on pyytänyt eroa valtuuston puheenjohtajuudesta. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin 62- vuotias **Pertti Varjokumpu** Huittisista.

Varjokumpu työskentelee yhdistelmäajoneuvon kuljettajana porilaisessa Kalevi Huhtala Oy:ssä. Hän on toiminut pitkään AKT:n kuorma-autojaostossa ja istuu nyt toista kautta valtuustossa.

Jussi Koivunen kuljetusliittohankkeen selvitysmieheksi

■ Jussi Koivunen on nimetty kuljetusliittojen yhdistymiseen tähtäävän hankkeen selvitysmieheksi. Koivunen aloitti tehtävässä välittömästi nimityksen jälkeen. Tavoitteena on saada ai-esopimus viiden kuljetusliiton yhdistymisestä aikaiseksi kevään 2013 aikana. Jussi Koivunen työskenteli aiemmin

AKT:n sihteerinä. Siinä tehtävässä Koivunen oli mukana yhdistymisprosessin alusta lähtien vuodesta 2008. AKT:sta Koivunen jäi eläkkeelle vuoden 2011 marraskuun lopussa.

Kuljetusliittojen yhdistymishankkeessa ovat mukana Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT, Ilmailualan Unio-

ni IAU, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU, Suomen Lentoemäntä- ja Stuertiyhdistys SLSY ja Suomen Merimies-Unioni SMU. Liittojen yhteinen jäsenmäärä on n. 100 000.

Teboilin uudet jäsenkorttialennukset

Oy Teboil Ab myöntää IAU:n jäsenkortilla 1.1.2013 alkaen seuraavat alennukset:

Bensiini ja dieselöljy	– 2 snt / litra
Voiteluaineet	– 10 % (alle 10 litran astiat)
Autokemikaalit	– 5 %
Pesut	– 5 %
Nestekaasu	– 5 % (täyttö)

”Halusimme luoda yhdessä Teboil-kauppiaiden kanssa jäsenkorttia käyttäville kanta-asiakkaillemme selkeän ja tuntuvaan etupaketin tuotteista, joita autoilija enimmäkseen tarvitsee”, kertoo Teboilin korttiyksikön päällikkö Tapani Tanhuanpää. ”Polttoaine-edut saa yli 300:lta Teboilin huolto- ja automaattiasemalta sekä muut tuote- ja palveluedut yli 150 Teboil-huoltoasemalta”.

Luottamusmies- valinnat käynnissä

■ Joulutammikuussa valitaan pääluottamusmiehet ja työalueiden luottamusmiehet kaudelle 1.2.2013 – 31.1.2014.

Luottamusmies toimii työntekijöiden edustajana kun neuvotellaan sopimusten ja lakien soveltamisesta tai työelämän kehittämiseen liittyvistä asioista. Hän myös edustaa työntekijöitä työntekijöiden ja työnantajan välisissä erimielisyyksissä.

Pääluottamusmiehen valitsevat keskuudestaan Ilmailualan Unionin ammatiosastojen jäsenet. Isommissa, tai laajalla alueella toimivissa yrityksissä valitaan lisäksi työalueiden luottamusmiehiä.

SAK:n kulttuuri- apurahat haussa

■ SAK kulttuurirahasto julistaa vuoden 2013 apurahat haettaviksi. Apurahoja voivat hakea kaikki SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen yksityiset jäsenet tai harrastajaryhmät.

Hakulomake ja tarkat ohjeet löytyvät KSR:n osoitteesta www.sivistysrahasto.fi. Internetissä täytetty, tulostettu ja allekirjoitettu hakemus liitteineen toimitetaan 31.12.2012 mennessä hakijan omaan ammattiliittoon. Ilmailualan Unionissa hakemukset toimitetaan osoitteeseen: Ilmailualan Unioni IAU ry, Kulttuuriapuraha, PL 337, 00531, Helsinki

Eläkeläisten tapaaminen

■ Seuraava eläkeläisten tapaaminen järjestetään maaliskuuhuhtikuussa 2013. Tarkemmat tiedot paikasta ja päivämäärästä ovat luetavissa helmikuun lehdestä, sekä kaikille IAU:n eläkeläisille lähetettävästä kutsukirjeestä.

PHT

■ Palkansaajien hyvinvointi ja terveys PHT ry aloitti toimintansa vuoden 2012 alussa. Toiminnan tarkoituksena on työikäisten ja heidän perheidensä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen sekä elämänhallinnan tukeminen. Yhdistys järjestää sekä lapsiperheille että työikäisille aikuisille suunnattua 1. askel-toimintaa.

Onnistumisen iloa ja elämyksiä tarjotaan kohteissa ympäri Suomen. Tärkeintä on ottaa ensimmäinen askel ja hakea mukaan PHT:n toimintaan.

Lisätietoa aikuisille ja perheille suunnatuista jaksoista sekä kohteista löydät osoitteesta www.pht.fi

On aika vaikuttaa!

5/2012

Rakennemuutos laajenee naapuriin

SAS alentaa palkkoja, ulkoistaa ja irtisanoo. Sen talous on huonommassa kunnossa ja toiminnallinen ympäristö kehnompia kuin Finnairilla. Eroa on Suomen hyväksi myös työehtosopimusympäristössä.

Rakennemuutos

Lentoliikenteen yleistä rakennemuutosta hahmotettaessa viitataan usein halpalentoyhtiöihin, jotka toimivat vanhoihin perinteisiin lentoyhtiöihin nähden kustannustehokkaammilla tavoilla. Säilyttääkseen asemansa ja kuroakseen kustannuseroa kiinni, vanhat lentoyhtiöt koettavat toteuttaa omia rakennemuutosohjelmiaan.

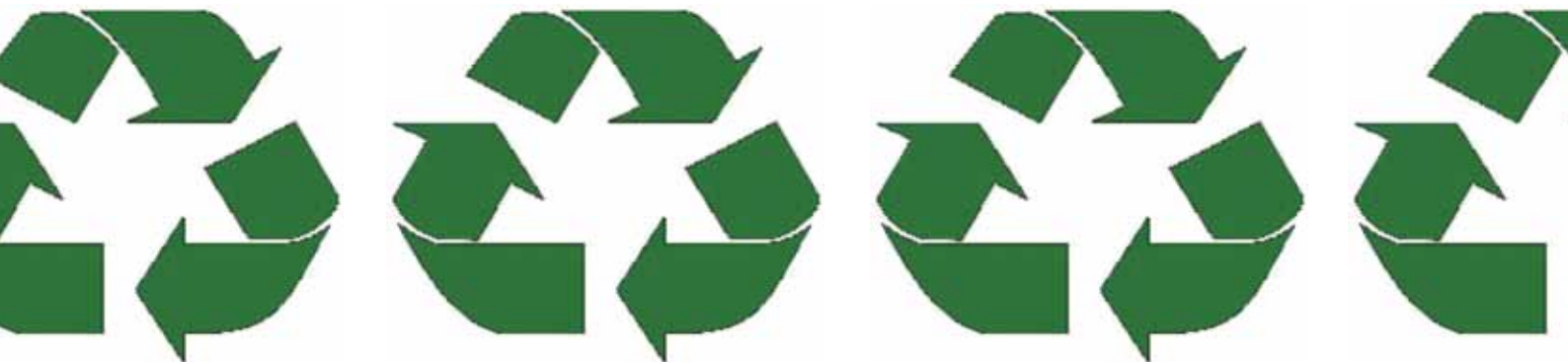
Pelkistettynä esimerkkinä tilanteesta toimivat puheet SAS:n konkurssiuhasta ja tiedot tämän paineen alla toteutettavista palkkanalennuksista. Palkkanalennusten lisäksi SAS:n työntekijöiden työ-

suhteisiin kohdistuu irtisanomisia ja ulkoistuksia.

Taloudelliset ja tuotannolliset perusteet

SAS:n asema perinteisenä valtiollisena lentoyhtiönä on aiemmin houkuttanut tekemään vertailuja sen ja Finnairin välillä. Yhtiöiden yhteneväisyydet ovat kuitenkin huvenneet viimeisen vuosikymmenen aikana siinä määrin, että niihin perustuvilta analyyseilta on pudonnut pohja pois.

Erojen esittäminen on helpompaa. Yhtiöt toimivat erilaisessa taloudellisessa ympäristössä - ainakaan Finnair ei ole menossa konkurssiin eikä ainakaan vielä. Myös tuotannollisessa ympäristössä on selvä ero. Halpalentoyhtiöt ovat enemmän SAS:n kilpailijoita, Finnairin painopiste on vähemmän kilpaillussa kaukoliikenteessä.

Sopimuskäytännön merkitys

Eroja SAS:n ja Finnairin välillä löytyy myös yhtiöiden omistajavaltioiden työehtosopimuskäytännöissä. Muissa pohjoismaissa ei tunneta Suomen kaltaista työehtosopimusten yleissitovuutta. Suomessa suurin osa työvoimasta on yleissitovien sopimusten piirissä.

Lentoliikenteen tarvitsemia teknisiä palveluja ja maapalveluja tuottavat työnantajat ovat järjestäytyneet työnantajaliittoon, joka on osallisena yleissitovassa sopimuksessa. Sopimuskäytäntö on tasoittanut rakennemuutosten tietä.

Työntekijöiden näkökulmasta ulkoistus itsessään ja työnantajan vaihtuminen eivät aiheuta työehtojen heikennyksiä. Eroa ei ole myöskään sillä, minkä lentoyhtiön koneeseen työ kohdistuu. Se voi kuulua perinteiselle lentoyhtiölle tai halpalentoyhtiölle.

Lentoyhtiöiden puolelta asiaa tarkasteltaessa tämä tarkoittaa, että ne kilpailevat keskenään samalla kustannusrakenteella tarvitsemiensa palvelujen osalta.

Työnantajien näkökulmasta - onpa se sitten edelleen perinteinen lentoyhtiö tai näille palveluja tuottava yritys - toimintaympäristö on selkeä. Palvelujen tuottamisen kustannusrakenne työvoiman osalta ei poikkea yritysten välillä siten, että se vääristäisi niiden keskinäistä kilpailuasetelmaa.

Pitkäjänteisyyttä

Rakennemuutoksia tasoittavasta sopimuskäytännöstä huolimatta ongelmiltakaan ei aina välttyä. Muutokset aiheuttavat kitkaa ja ristiriitatilanteita. Esimerkkinä tästä on tulopalveluun kohdistuneet toimet.

Finnair ja SAS ulkoistivat yhdessä Helsinki-Vantaan tulopalvelunsa RTG

Ground Handlingille vuonna 2007. Työpaikkansa menetti silloin yli 20 henkeä. Vuonna 2009 SAS siirsi tulopalvelunsa edelleen ISS Aviationille ja Finnair purki omalta osaltaan ulkoistuksen tänä vuonna. Irtisanotuksi tuli yli 30 henkeä. Mukana olivat loputkin alun perin Finnairista ja SAS:sta ulkoistetut työntekijät.

Tapahtuneen perusteella voi toivoa, että rakennemuutoksen tekijöillä olisi kohtuullisen pitkä aikajänne, kun ratkaisujen vaikutuksia arvioidaan.

JUHANI HAAPASAARI
PUHEENJOHTAJA
ILMAILUALAN UNIONI IAU RY

Syksyn palkankorotukset

Syksyn palkankorotukset IAU:n sopimusalueilla toteutuivat kolmessa vaiheessa aiemmin sovitulla tavoilla. Ensimmäiset palkankorotukset tulivat voimaan syyskuussa, osa ajoittuu marraskuun alkuun ja viimeiset joulukuun alkuun.

ILTT:n työehtosopimus

Ilmailutietoteknisten ja PALTA:n välisessä työehtosopimuksessa (319205) kuluva syksyn palkankorotusten taso määräytyy valtakunnansovittelija Esa Lonkan 12.8.2011 tekemän sovintoehdotuksen mukaisesti.

Palkkoja on jo korotettu 1.9.2012 alkaen 2,0 %:n yleiskorotuksella. Lisäksi on toteutettu yritysکوhtainen erä 1.11.2012 alkaen. Sen suuruus on 0,8 % syyskuun 2012 palkkasummasta ja se tulee käyttää työntekijöiden palkkojen korottamiseen sekä mahdollisiin muihin järjestelyihin palkkausjärjestelmän edellyttämällä tavalla.

Lentoliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus

Lentoliikenteen palveluissa palkkaratkaisut ovat niin ikään sovittu sovittelijan toimistossa. Ne syntyivät varsinaisessa sovittelussa 26.10.2010 sekä sovittelijan johtamassa ns. välityslautakunnassa 22.11.2011. Korotukset poikkeavat toisistaan teknisiä palveluja ja maapalveluja tuottavien yritysten osalta.

Teknisiä palveluja tuottavissa yrityksissä on palkkoja korotettu 2,2 %:n yleiskorotuksella 1.11.2012 alkaen. Maapalveluja tuottavien yritysten yleiskorotus toteutettiin 1.12.2012 alkaen ja sen suuruus on 1,7 %. Peruspalkkataulukoihin tehdään vastaavat korotukset. Lisäksi koko sopimusalueella korotetaan vuorolisii (ilta- ja yövuorolisät) sekä euro- ja senttimääräisiä lisiä 1.12.2012 alkaen 1,7 %.

Ohessa on esitetty uudet lisät sekä niiden määräytymiseen liittyvät työehtosopimuksen kohdat.

Vuorolisät

Vuorolisien maksaminen perustuu työehtosopimuksen 36. §:ään. Vuorolisii maksetaan 1.12.2012 alkaen seuraavasti:
Kello 15.00-23.00 (iltavuoro)
- 2,63 euroa/tunti
Kello 23.00-07.00 (yövuoro)
- 4,39 euroa/tunti

Euro- ja senttimääräiset lisät

Euro- ja senttimääräisiä lisiä sisältyy työehtosopimuksen useisiin eri määräyksiin. Euro- ja senttimääräiset lisät ovat 1.12.2012 alkaen seuraavat:

Komennustyöntekijöiden erityisehdot (maapalveluja tuottavat yritykset)

Työehtosopimuksen 45. §:n 5. kohdan mukaan komennustyöntekijöille maksettava lisäkorvaus 14 tuntia ylittävältä keskeytymättömältä työajalta on 9,63 euroa tunnilta.

Saman pykälän 7. kohdassa on määriteltä lentokorvaus komennustehtävissä. Se on alle 8 tunnin lennolta 49,69 euroa sekä vähintään 8 tunnin lennolta alkaen 100,42 euroa.

Lentoraha teknisissä tehtävissä

Työehtosopimuksen 49. §:n mukainen korvaus tekniseen tehtävään lennolle määrättävälle työntekijälle on 24,12 euroa tunnilta.

Tarkista palkkasi

Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen palkantarkistuslaskuri löytyy IAU:n nettisivuilta:
www.iau.fi > Työehtosopimukset > Palkantarkistuslaskurit

Jos sinulla on epäselvyyksiä palkka-asioissasi, ota yhteyttä luottamusmieheen.

Korvaus kielitaidosta

Työehtosopimuksen 50. §:n mukainen korvaus työnantajan hyväksymällä tavalla osoitetusta tyydyttävästä taidosta englannin, saksan, ranskan tai venäjän kielessä on kultakin erikseen 27,97 euroa kuukaudessa. Vastaavasti osoitetut hyvät taidot tuovat 35,57 euroa kuukaudessa.

Olosuhdelisä

Työehtosopimuksen 51. §:n 1. kohdan mukaan maksettava erillinen olosuhdelisä on 55 senttiä tunnilta. Erillislisää maksetaan ainoastaan työstä, jota tehdään tilapäisesti ja komennusluontoisesti. Maksuperusteena on työhön käytetty aika.

KENTÄN TASOLTA

- 1 Jos saisit toivoa mitä vain lahjaksi.
Mitä toivoisit?
- 2 Mikä olisi parasta, mitä itse antaisit?

teksti ja kuvat: JYRKI VÄYRYNEN

JAAKKO SALO
Swissport Finland Oy
1 Lisää unta. Se jää vähiin lasten vuoksi.
2 Rauhaa.

VESA SUNI
Swissport Finland Oy
1 Maailmanrauhaa.
2 Rauhaa.

REINE EDSVIK
ISS Aviation Oy
1 Lottovoittoa.
2 Osan voitosta.

KIMMO SILLANMÄKI
LSG Sky Chefs Finland Oy
1 Lomamatkaa.
2 Maailmanrauhaa.

Mielenkiintoisia lausuntoja työtuomioistuimessa

Pekka Kainulainen

Lausunnot on annettu työtuomioistuimessa todistajina jutussa, jossa käsiteltiin kuuluuko SOL Palvelut Oy:n turvatarkastajiin soveltaa kiinteistöpalvelu- vai vartiointialan työehtosopimusta (TT:2012-132).

■ SOL Palvelut Oy on vastineessaan perustellut kantaansa mm. seuraavasti:

”Kiinteistöpalvelualan työntekijöiden työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvat kaikki kiinteistöpalvelualan työntekijätason työtehtävät eli kiinteistöhuollon ja puhtaanapidon lisäksi monet muut työtehtävät, jotka liittyvät kiinteistöön ja sen käyttäjiin.

Työehtosopimuksessa mainituilla toimitilapalveluilla tarkoitetaan tilojen ominaisuuksiin kohdistuvia ja käyttäjän toimintaa tukevia palveluita, joita ovat muun muassa postitus ja postinjakelu, puhelinpalvelut, aula- ja vastaanottopalvelut, kopiointipalvelut, sisustus-, kalus-

tus- ja hankintapalvelut, muuttopalvelut sekä lähetti- ja toimituspalvelut ja muut mahdolliset tukipalvelut.”

Kiinteistöpalvelut ry:n työmarkkinajohtaja puolestaan lausuu:

”Kiinteistöpalvelualan työtehtävät ovat moninaisia, minkä vuoksi työehtosopimuksen soveltamisalaa koskevaan 1 §:ään lisättiin vuonna 2010 esimerkkiluettelo ohjaamaan tulkintaa alan keskeisimmistä työtehtävistä, joita ovat puhdistus- ja siivous-, kiinteistönhoito- ja tekniset palvelutehtävät ja toimitilapalvelu-, viherpalvelu- ja näihin läheisesti liittyvät tehtävät.

Koska alan asiakaskunta ja palvelu-

konsepti on muuttunut, kiinteistöpalvelu ei tarkoita enää pelkästään perinteisiä kiinteistöpalveluita, kuten siivous- ja vaikkakaan esimerkiksi kiinteistönhuoltoa, lentokenttäavustajien tehtäviä, toimitila- ja käyttäjä-, matkustaja-, ramppimies- ja teknisiä palveluita. Työehtosopimus soveltuu myös turvatarkastustöihin, jotka lukeutuu käyttäjä- ja toimitilapalvelutehtäviin.”

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry on voittanut jutun. Sen mukaan ”Turvatarkastusten suorittaminen ei kuulu kiinteistöpalvelualan työtehtäviin, joita kiinteistöpalvelualan työehtosopimuksella oli tarkoitus säännöstää.”

PAMin kiinteistö- ja turvallisuuseriytisalan neuvottelupäällikkö lausuu todistuksessaan:

”Kiinteistöpalvelualan työehtosopimuksen soveltamisalan äärirajana on pidettävä sen noudattamista liikuntarajoitteisten avustamiseen lentokentällä (TT:2011-8*). Palvelualojen ammattiliitto PAM ry antoi sanotun asian yhteydessä yhteisen lausunnon Kiinteistöpalvelut ry:n kanssa. Lausumaa annettaessa Kiinteistöpalvelut ry:lle ilmoitettiin, että lausuntoon ei saa vastoin Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n tahtoa vedota muussa asiassa. Lentoliikenteen turvatarkastustehtävät eivät mahdu lausunnossa esitetyn soveltamisalakuvauksen piiriin.”

Työtuomioistuin lausuu tuomiossaan: ”Työtuomioistuin katsoo soveltamisalamääräyksen sanamuodon ja kiinteistöpalvelualan työtehtävistä ja niiden luonteesta esitetyn selvityksen perusteella, että turvatarkastustyö poikkeaa olennai-

sesti laadultaan edellä kuvatuista toimitalapalveluista, kuten aula- tai vastaanotopalvelutyöstä, kuten myös lentokenttäavustajien työstä, kun arvioinnissa otetaan lisäksi huomioon turvatarkastustyön erityinen merkitys lentoturvallisuuden kannalta. Samaan suuntaan asian arvioinnissa vaikuttaa se, että kiinteistöpalvelualan työehtosopimuksen soveltamisalamääräyksen jokseenkin seikkaperäisenä pidettävään esimerkkiluetteloon ei ole otettu mainintaa turvatarkastustyöstä, eikä turvatarkastustyötä myöskään mainittu, kun soveltamisalasta keskusteltiin liittojen välillä ratkaisun TT 2011-8 yhteydessä.”

Lausunnon perusteella kiinteistöpalvelualan sopimus ei sovellu Helsinki-Vantaan lentokentän turvatarkastustyöhön. Lopullisen ratkaisun asiassa tekee Helsingin käräjäoikeus, joka pyysi työtuomioistuimelta lausuntoa asiassa.

ARTO KUJALA
SOPIMUSSIHTEERI

Kiinteistöpalvelualan työehtosopimuksen soveltamisalakirjaus:

1 § Soveltamisala

Tätä työehtosopimusta sovelletaan kiinteistöpalvelualalla työskentelevien työntekijöiden työsuhteissa.

Pöytäkirjamerkintä:

Kiinteistöpalvelualan työtehtäviä ovat mm.

- puhdistus- ja siivoustehtävät
 - kiinteistönhoitotehtävät
 - tekniset palvelutehtävät
 - toimitilapalvelutehtävät
 - viherpalvelutehtävät
- ja näihin läheisesti liittyvät tehtävät.

*TT:2011-8 oli juttu, jossa ratkaistiin Lassila & Tikanojan oikeus soveltaa lentokenttäavustajiin Kiinteistöpalvelualan työehtosopimusta.

SAK tutki työelämän laatua

SAK:laisten työntekijöiden arviot työelämästä jakaantuvat selvästi kahtia. Suuri osa SAK:laisista pitää työtään mielenkiintoisena, työn ja yksityiselämän yhdistäminen onnistuu vähintään melko hyvin ja he voivat myös hyödyntää työssään omaa osaamistaan. Samaan aikaan yli puolet SAK:laisten liittojen jäsenistä kuitenkin kokee, että työnantaja asettaa tehokkuuden kaiken muun edelle. Yli puolet on myös sitä mieltä, että työssä on kiire.

Puolet SAK:laista ei koe, että työn mielekkyydessä olisi tapahtunut muutosta. Muutosta kokeneiden joukossa useampi kertoo työn mielekkyyden muuttuneen huonompaan suuntaan.

– Erityisesti työurien pidentämisen

kannalta on huolestuttavaa, että iäkäämmät työntekijät kokevat työelämän muutoksen kaikkein kielteisimmän, SAK:n kehittämispäällikkö **Juha Antila** toteaa.

Arvio työelämästä riippuu vaikutusmahdollisuuksista

SAK:n työolobarometrissa nousee selvästi esille työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien merkitys siihen, miten työntekijä työnsä kokee. Vain reilulla kolmanneksella SAK:laisista on vähintään melko hyvät mahdollisuudet vaikuttaa oman työnsä järjestelyihin.

– Hälyttävä suuntaus on, että SAK:laisten työntekijöiden mahdollisuudet vaikuttaa omaan työhönsä ovat vä-

hentyneet viimeisten vuosien aikana. Kuitenkin juuri se, että työntekijä voi vaikuttaa oman työnsä järjestelyihin, lisää työn mielekkyyttä ja sitä kautta jakamista ja jatkamista työelämässä sekä työn tuottavuutta, Juha Antila painottaa.

Ne, joilla vaikutusmahdollisuuksia on paljon tai melko paljon, arvioivat työelämän laatua huomattavasti myönteisemmin.

Tiedot käyvät ilmi SAK:n työolobarometrasta, joka toteutettiin keväällä 2012. Työolobarometri löytyy osoitteesta: www.sak.fi/ajankohtaista/uutiset/vaiikutusmahdollisuudet-tyossa-vahenevat-tehokkuus-etusijalla

Ongelmia edustavuudessa – Finavian työehtosopimukset

■ Finavian ja Palvelualojen työnantajat PALTA:n, sekä ammattijärjestöjen edustajat tapasivat maanantaina 19.11 päättääkseen menettelytavoista, joilla ristiriita Finavia -konsernia koskevien työehtojen sopijaosapuolten ja työntekijöiden järjestäytymisen välillä poistetaan. Tapaamisessa saavutettiin yhteisymmärrys siitä, että Pardialla ei ole enää edellytyksiä jatkaa kaikilta osin nykyisessä asemassaan sopijaosapuolena.

Liittojen väliset neuvottelut

IAU, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL sekä Palkansaajajärjestö Pardia neuvottelivat syys-lokakuun aikana keskenään työehtosopimusten sopimusoikeuksien jakaantumisesta ammattijärjestöjen kesken. Aloite neuvottelujen käymiseksi oli tullut Finavialta ja sen puolesta työehtosopimuksia solmivalta työnantajaliitto PALTA:lta.

Ammattijärjestöjen keskinäisissä neuvotteluissa kävi selväksi, ettei kolmen ammattijärjestön yhteistä näkemystä työehtosopimisasioihin ollut löydettävissä.

SAK:n jäsenjärjestöt

Pardian näkemyksen poiketessa yleisistä sopimusperiaatteista, IAU ja JHL katsoivat niiden jäsenistön oikeuksien ja edunvalvonnan turvaamiseksi tarvittavan SAK:n jäsenjärjestöjen keskinäisen yhteistyön tiivistämistä. Yhteistyön päämääränä on estää jatkossa ennen kaikkea Finavian henkilöstöjohdon kyseenalainen toimintatapa ohjailla sopimusoikeuksien jakautumista pelkäs-

tään sitä itseään hyödyttävällä tavalla, työntekijöiden vahingoksi.

Kolmas SAK:n jäsenjärjestö, jota yhteinen ongelma koskettaa, on Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY. Pardian Airprohon solmima työehtosopimus alittaa ehdoiltaan myös matkustamohenkilöstön yleissitovan työehtosopimuksen.

Ja niiden yhteinen kanta

IAU, JHL ja SLSY esittivät työnantajatapaamisissa seuraavan kannan:

SAK:n jäsenliitot – JHL, IAU ja Suomen Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistys SLSY – toteavat Finavia -konsernissa tällä hetkellä noudatettavien työehtosopimusten sopijaosapuolten ja työn-

tekijöiden järjestymisen olevan ristiriidassa keskenään.

Airpro Oy:tä koskevan työehtosopimuksen on solminut yksin Palkansaajajärjestö Pardia ilman, että sillä olisi ollut siihen edustukselliset edellytykset. Jäsenmäärien perusteella Airpron työntekijöiden työehtoja koskevat sopimusoikeudet on jatkossa kuuluttava myös JHL:lle, IAU:lle ja SLSY:lle ja ristiriidat yleissitovien työehtosopimusten osalta on poistettava.

Finavia Oyj:n lennonvarmistuksen operatiivisissa tehtävissä työskentelevien työntekijöiden työehdoista on sopinut Pardia, mutta työntekijät ovat järjestäytyneet IAU:iin. Heidän ja lennonvarmistuksen teknisissä tehtävissä työskentele-

Raamin jatkoksi vuoden työllisyys sopimus

vien työntekijöiden työehdoista on järjestettävissä PALTA:n ja IAU:n välinen työehtosopimuskokonaisuus, jolla järjestäytymisen ja sopimisen välinen ristiriita poistuu, lisäämättä olemassa olevien työehtosopimusten lukumäärää.

Eteneminen jatkossa

Osapuolet kokoontuvat seuraavan kerran tammikuun puolessa välissä. Tavoitteena on sopia käytännön menettelytavat, joilla jatkossa työehtosopimusneuvottelut käydään ja sopimukset solmitaan työntekijöitä edustavien työntekijäjärjestöjen kanssa.

Nykyiset ilmailualan työehtosopimukset ovat päättymässä syksyllä 2013 ja keväällä 2014.

SAK:n puheenjohtaja Lauri Lyly esittää nykyisen raamisopimuksen ja sen pohjalta tehtyjen työehtosopimusten jatkamista vuoden mittaisella työllisyys sopimuksella. Hän perustelee esitystään vaikealla talous- ja työllisyystilanteella.

■ Lyly teki esityksenä SAK:laisen liittoberheen ja neuvottelukumppanien harkittavaksi järjestönsä valtuuston kokouksessa 22.11. Kiljavalla. Hänen mielestään työllisyys sopimus on tarpeen, jos sekä työnantaja- että työntekijäpuolella halutaan todella vastata edessä oleviin haasteisiin.

Työllisyys sopimuksessa sovittaisiin Lylyn mukaan vain jatkovuoden palkoista, mutta muuten sopimusten sisällöt pidettäisiin nykyisellään. Sopimuskorotus neuvoteltaisiin hänen mukaansa siten, että se sopisi avoimen sektorin ja kotimarkkinoiden tarpeisiin.

– Tiedän, että esitys voi tuntua yllättävältä, koska luottamus työmarkkinaosapuolten välillä on ollut viime aikoina koetuksella koulutus- ja työeläkemaksuvääntöjen vuoksi. Minusta me olemme nyt kuitenkin tienhaarassa, jossa meidän pitää valita, että provosoidutaanko vai ollaanko provosoitumatta. Kummallakin vaihtoehdolla on erilainen sopimuspoliittinen lopputulos, Lyly totesi.

Hänen mukaansa työllisyys sopimuksen yhteydessä on ensin sovittava hierotamaan jäänyt koulutusasia. Sopiva aika työllisyys sopimuksen tekemiselle olisi Lylyn mukaan ensi vuoden kevät.

– On hyvä muistuttaa, että kautta kolmikantasopimisen historian Suomessa on pärjätty kriiseissä vain yhdessä teke-

mällä, ei riitelemällä. Mielestäni nyt talous- ja työllisyysympäristö on sellainen, että yhdessä tehtävät poikkeukselliset ratkaisut ovat paikallaan. Olemme samassa veneessä toimialoista riippumatta. Nyt ei ole toimialakohtaisen repimisen paikka.

– Parhaan mahdollisen lopputuloksen saamiseksi tarvitsemme tässä tilanteessa myös valtion toimenpiteitä ja sitä, että yritykset pidättyvät irtisanomisista. Työmarkkinajärjestöt voisivat yhdessä hallituksen puolivälitarkasteluun mennessä tehdä omat ehdotuksensa kasvun aikaansaamiseksi ja viennin edistämiseksi, Lyly sanoi.

Jos SAK:n puheenjohtajan tekemä ehdotus työllisyys sopimuksesta saa kannatusta, SAK hidastaa omaa työehtosopimusvalmisteluaan vuodelle. Jos taas kannatusta ei tule, SAK:n ja sen liittojen sopimusvalmistelua on Lylyn mukaan syytä jatkaa aiemmin sovitulla tavalla ja tiiviissä yhteisrintamassa.

SAK VIESTINTÄ

Pekka Kainulainen

Vaikuttajasta tarkkailijaksi –

Risto Rautiainen eläkkeelle

Pitkäaikainen aktiivinen ammattiyhdistystoimija **Risto Rautiainen** jäi kesällä eläkkeelle. Urallaan hän ehti olla eri tehtävissä pitkälti yli kolmekymmentä vuotta Finnairin, ja lähes yhtä pitkään IAU:n, palveluksessa. Näitä vuosia luonnehti palava halu edistää yhdessä kollegoidensa kanssa työhyvinvointia, työsuojelua ja myös ansiotason ylläpitoa.

Eläkeläisen elämää

Risto viettää eläkepäiviään nykyisin Hankoon kuuluvassa Lappohjan taa-jamassa, jossa hän on jo asustellut pidempään vaimonsa ja kahden lapsensa kanssa. Vanhin lapsista on jo muuttanut pois kotoa. Nyt hänellä on aikaa lukea Jari Tervoa, kerrata Väinö Linnan tuotantoa ja keskittyä työväen ja ammattiyhdistysten historiaan. Taustalla soi J. Karjalaisen tai Juicen musiikki, ehkä vanhempi jazz, CCR, John Fogertyn muu tuotanto, kenties jopa Led Zeppelin. Aivan kuten listasta näkyy, on Risto musiikin suhteen monipuoli-

nen. Opiskelukin on vielä hänen aktiviteettiensa listalla, joten uuden eläkeläisen aika ei tule käymään pitkäksi. Riston sanoin ”opiskelua en lopeta koska se on niin kivaa”. Ohjelmaan sovitetaan vielä ilmailunäytöksiä, joissa hän on vieraillut jo kahdenkymmenvuoden ajan, ja pyrkinyt käymään niissä lähes vuosittain. Aikaa riittää nyt paremmin myös perheelle.

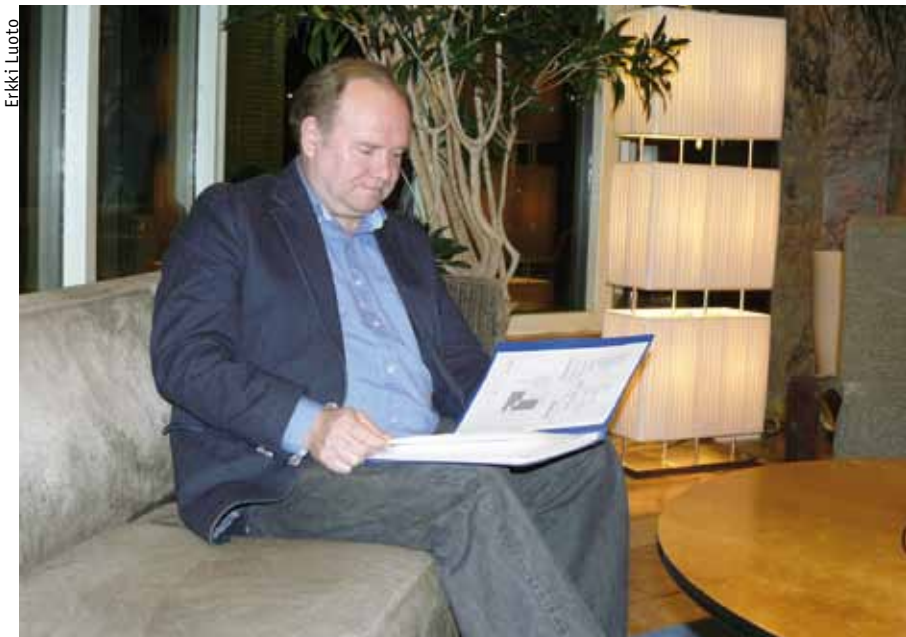
Opiskelija-Risto

Innostus opiskeluun juontaa lapsuuden kotiin ja äitiin, joka epäili vahvasti, että

pojan innostus ja motivaatio eivät riittäisi koulunpenkillä istumiseen, vaan hänen olisi parempi suuntautua käytännön aloille. Lentokonemekaanikon ammatti jos mikä on käytännön työtä, mutta toimimiseen alalla tarvitaan jatkuvaa korkeatasoista koulutusta. Jokaiseen konetyyppiin tyyppikelpuutukseen tarvitaan perusteellinen koulutus. Riston lupakirjasta löytyy kelpuutus yli kymmeneen konetyyppiin. Työhön kouluttautuminen Finnairilla innosti Riston opiskelemaan myös työlainsäädäntöä ja ammattiyhdistystoimintaa. Ay-toiminnan kommervenkkejä hän opiskeli useaan otteeseen Ammattiyhdistysopistossa Kiljavalla. Ensin oli luottamusmieskurssi, ammattiyhdistyksen puheenjohtajan kurssi, muita peruskursseja. Vuonna 1991 Risto suoritti vielä Ammattiopiston vuosikurssin, sekä kursseja Työväen Akatemiassa. Ammatillista valmiutta Risto on myös opiskellut mm. Turun Ammatikorkeakoulussa, Keski-Uudenmaan Ammattiopistossa ja Laurean Ammatikorkeakoulussa, jonka lehtori totesi, että jokainen korkeakoulu olisi tyytyväinen Riston motivaatiolla varustettuun opiskelijaan. Kaiken tämän lisäksi Risto on opiskellut iltakoulussa pääasiassa kieliä. Seuraavana pitäisi saavuttaa taso, jolla pärjäisi arkielämässä espanjalla. Listaa ja luetteloa kiinnostuksista voisi jatkaa, tässä oli vain otteita opiskelija-Riston uurastuksesta.

Aika Finnairissa

Riston ensimmäinen työpaikka oli Mallasjuoma Oy:ssä nuorempana laitostmiehenä. Vuonna 1974 hän siirtyi Finnairille asentajaksi ja vuonna 1981 seurasivat valmistuminen, ja nimitys mekaanikoksi. Arkisen työn ohella

Erkki Luoto

kiinnostavaa oli toimiminen siirtyvänä mekaanikkona, jolloin hän sai matkustaa paljon työtehtävissä ympäri maailmaa. Tänä aikana hänelle tuli useat suuret lentoasemat tutuksi, ja maailmalla liikkumiseen rutiinia ja varmuutta. Pitkän rupeaman Risto teki Finnair-tekniikan Customer Airlines Service-ryhmässä huoltaen vieraiden yhtiöiden koneita. Uransa aivan loppuajan Risto toimi tekniikan varastolla pitäen huolta siitä, että kaikkia osia on saatavilla, ja ne ovat lain määräämässä järjestyksessä oikein koodattuna. Aika Finnairilla oli hyvin antoisa. Sosiaaliselle ja aktiiviselle Ristolle syntyi paljon tärkeitä ihmissuhteita, paljon ystäviä ja vielä enemmän tuttavuuksia. Työn siivellä syntyi myös kiinnostus matkustella ja kyky pärjätä maailmalla vaihtuvissa tilanteissa.

Kuitenkin Risto sanoi hyvin painokkaasti, että nykyisessä Finnairin murroksessa hän ei enää halua olla mukana.

Ammattiyhdistysliike

Riston mennessä Mallasjuoma Oy:n hän liittyi heti jäseneksi ammattiosastoonsa. Ristolle on ollut aina selvää, että työntekijöiden on kuuluttava alansa liittoon. Ilman työläisten yhteistoimintaa ja joukkovoimaa työelämä ei kehity työntekijöiden kannalta hyväksyttävään suuntaan. Siispä siirryttyään Finnairille Risto liittyi heti Ilmailualan Unioniin. Hänen luottamustoimiensa luettelo IAU:ssa onkin todella kunnioitusta herättävä. Työosaston luottamusmies, ammattiosaston opintosihteeri, liiton nuoris- ja opintojaoston jäsen, liiton kakkospuheenjohtaja, testineuvottelukunnan jäsen, ammattiosaston puheenjohtaja, liittovaltuuston jäsen, edustajiston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, sekä SAK:n valtuuston jäsen. Lisäksi hän toimi myös työntekijöiden edustajana Finnairin hallitusneuvostossa ja monissa muissa yhteistyöelimissä työnantajan kanssa. Kansainvälisessä toiminnassa Risto toimi paljon puhetta herättäneessä AEI:ssä, jonka oli tarkoitus olla lobbaamassa

uusien ilmailumääräyksen laadintaa EU:ssa.

Yhdeksänkymmentäluvulla IAU:n uudistaessa sääntöjään Risto oli voimakkaasti vaikuttamassa niiden muotoon. Voi sanoa niiden olleen lähes Riston kirjoittamat. Tekniikan ammattiosastojen yhdistyessä oli Risto siinäkin isolla panoksella mukana.

Tässä on lueteltu vain osa Riston liitossa tapahtuneesta toiminnasta. IAU:n viime vuosikymmenten hankkeiden joukossa on vain vähän sellaisia, joissa Risto ei olisi ollut mukana.

Loppulausunto

Ristolla on päällimmäisenä hyvät tunteet ajastaan Finnairilla ja IAU:ssa. Elämä ei luonnollisesti aina ollut niinkään auvoista. Välillä oli pieniä myrskymerkkejä ilmassa, jopa orastavia henkilökohtaisia konflikteja mutta kokonaisuus oli hyvä. Pitkä työura saman työnantajan palveluksessa ja tutussa ay-joukossa takasi paljon kokemuk-

sia, varmuutta talouteen, taatun terveydenhoidon, henkistä kasvua, ystäviä ja ihmissuhteita. Kuinka avartavaa olikaan saada seurata suuren firman toimintastrategiaa eri vuosina näinkin läheltä? Ja samalla arvioida sitä, kuinka ammattiliitot eri aikoina toimivat ja hoitavat suhteitaan työnantajapuoleen.

Hyvillä mielin Risto nyt siirtyy seuraamaan toimintaa sivusta, antaen täyden hyväksymisensä IAU:n nykyisille linjauksille.

Ps. Riston kanssa pitkään yhdessä aika läheisessäkin työsuhteessa toimineena opin kunnioittamaan Riston joustavuutta ja kykyä toimia yhdessä. Toki Risto osasi pitää kiinni kannastaan tiukasti asioissa, joita hän piti tärkeinä. Olen kiittollinen Ristolle yhteisestä ajastamme. Opin häneltä paljon ay-toiminnasta ja asioiden käsittelystä.

Toivotan hyviä eläkepäiviä koko IAU yhteisön ja myös omasta puolestani.

ERKKI LUOTO

Riston pitkäaikainen työtoveri

Siiparantaopiston kuva-arkisto

Isyysvapaa pitenee ja käyttö joustavoituu

■ Isyysvapaa pitenee 54 arkipäivään vuoden 2013 alusta. Isyysvapaan ajalta maksetaan ansiotuloihin perustuvaa isyysrahaa. Pitempi isyysvapaa ei lyhennä äitiys- tai vanhempainrahakautta. Isyysvapaan pidennyksestä sovitettiin työmarkkinajärjestöjen neuvottelemassa raamisopimuksessa.

Uusi, vain isille tarkoitettu 54 arkipäivän eli noin yhdeksän viikon isyysvapaa korvaa nykyisen isyysvapaan ja isäkuukauden.

– Uudistus mahdollistaa isyysvapaan joustavamman käytön. Se myös vähentää byrokratiaa ja selkeyttää perhevapaajärjestelmää, sanoo SAK:n sosiaaliasioiden päällikkö Katja Veirto.

Uudistuksen tavoitteena on lisätä isien pitämiä perhevapaita. Selvitysten mukaan isät käyttävät parhaiten heille erikseen korvamerkittyjä vapaita.

– Isien mahdollisuudet pitää isyysvapaata paranevat. Uskonkin, että jatkossa

yhä useampi isä myös pitää hänelle kuulumien vapaan.

Kelan mukaan isyysvapaan suosio on kasvussa. Vuonna 2011 isäkuukauden etuuksia sai yli 16 000 isää, mikä on yli kolmannes enemmän kuin vuonna 2010. Vanhempainvapaista, jotka vanhemmat voivat jakaa, isät pitivät viime vuonna 3,5 prosenttia.

Isyysvapaan voi pitää osissa

Äitiysvapaan ja vanhempainvapaan pituudet pysyvät ennallaan. Muutos kuitenkin käytännössä pidentää vanhempainrahakautta, kun isän pitempi vapaa ei enää edellytä 12 vanhempainrahapäivän säästämistä isälle. Isäkuukauden ehtona on ollut, että isä pitää vähintään 12 päivää vanhempainvapaata. Käytännössä vanhemmat voivat nyt hoitaa lasta 1-vuotiaaksi asti kotona, jos kaikki perhevapaat pidetään peräkkäin.

Isä voi pitää jatkossakin 18 isyyspäivää yhtä aikaa äidin vapaan kanssa. Nämä päivät voi jakaa enintään neljään jaksoon. Loput 36 päivää eli noin kuusi viikkoa voi jakaa kahteen jaksoon.

Äiti tai isä voi hoitaa lasta kotona hoitovapaalla tai lapsi voi olla päivähoitossa ennen kuin isä jää isyysvapaalle. Päivähoitopaikan voi säilyttää isyysvapaan ajan. Isyysvapaa on pidettävä ennen kuin lapsi täyttää kaksi vuotta.

Joustavuutta lisättävä edelleen

Jatkossa uuden lapsen syntymä ei lakkauta isän oikeutta vapaaseen aiemman lapsen perusteella.

– Vapaiden lapsikohtaisuus konkreettisesti tilanteissa, joissa perheeseen syntyy uusi lapsi ennen kuin edellinen lapsi on täyttänyt kaksi vuotta, Katja Veirto sanoo.

Jos isällä on oikeus vapaaseen sekä aikaisemman että uuden lapsen perusteella, hän voi pitää isyysvapaata yhtäjaksoisesti enintään 42 arkipäivää eli 18 uuden ja 24 aiemman lapsen perusteella.

Katja Veirto toivoo, että perhevapaiden käytön joustavoittamista jatketaan edelleen. Esimerkiksi Ruotsissa vanhempainvapaata on mahdollista käyttää osissa ja osa-aikaisesti siihen asti kun lapsi täyttää kahdeksan vuotta. SAK on esittänyt myös vanhempainvapaan pidentämistä.

teksti: PIRJO PAJUNEN

kuva: TUULIKKI HOLOPAINEN

Katja Veirto

Perhevapaat vuoden 2013 alusta

- Äitiysvapaa 105 arkipäivää.
- Vanhempainvapaa 158 arkipäivää eli n. 6 kuukautta. Kumpi tahansa vanhemmista voi pitää, mutta vapaa on pidettävä heti äitiysvapaan jälkeen.
- Isyysvapaa 54 arkipäivää eli noin 9 viikkoa, joista 18 arkipäivää voi pitää yhtä aikaa äidin vapaan kanssa.

Alihankkija – kumppani vai sätkynukke?

Kun minulta kysyttiin kolumnia Unioni-lehteä varten, ei tarvinnut otsikon mukaista aihetta kauan miettiä. Omien kokemusten, havaintojen ja lukemattomien keskustelujen perusteella suurimman osan ongelmista lentoasemalla jatkuvasti yleistyvissä kumppanuuksissa tuntuisi aiheuttavan alihankinnan tilaaja itse. Yritän seuraavassa pureutua asian ytimeen.

Avaisin erään palveluntilaajan ylimmän johdon suosikkisanan ”kumppanuus” sisältöä. Ensinnäkin sitä, mitä sillä yleisesti ymmärretään ja toiseksi miltä kumppanuudet henkilöstön näkökulmasta välillä näyttää.

Kumppanin neuvoja arvostetaan. Kumppanin ratkaisuihin luotetaan. Kumppanin (ammatti)taitoon tukeudutaan. Kumppanin annetaan kehittyä. Kumppanin kanssa jaetaan kaikki huolet ja informaatio. Kumppanin kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Onhan näitä hienoja ajatuksia. Valitettavasti tässä tapauksessa näillä lauseilla voi mielestäni pyyhkiä p.....ä, niin kaukana ne ovat asioiden oikeasta tolasta osassa lentoaseman kumppanuuksissa.

Tosiasiasa varsinaista yhteistyötä ei tietyissä tapauksissa tavata nimeksikään. Sen sijaan aitoon kumppanuuteen yritysten välillä kuulumattomia asioita on nähty viime vuosina monenlaisia. Tilajavastuusta luistetaan. Yhteistyöyritystä kiristetään. Tietoa pimitetään. Resursseissa pihistellään. Ammattitaidottomuudella pilataan kehitysmahdollisuuk-

sia operatiivisissa toiminnoissa. Huonon johtamiskulttuurin seurauksena järjestämät ratkaisut heijastuvat myös alihankkijan henkilöstöön. Ohjaksia pidetään niin tiukalla, ettei alihankkija pääse kehittämään omaa liiketoimintaansa tuottoisammaksi. Paikallisia sopimuksia alihankkijan ja sen henkilöstön välillä joudutaan hyväksyttämään palvelutilaajalla. Yhteistyöyritysten väliset liiketoimintasopimukset tehdään lyhyiksi, helposti purettaviksi ja niitä kilpailutetaan heikkennysten toivossa. Ja silloin kun ulkoapäin ohjailu ei riitä, palveluntilaaja puskee läpi näkemyksensä kumppanin operatiivista toimintaa koskevista asioista ilman keskinäistä neuvottelua. Edellä kuvatun kaltaisilla ahtailla raameilla palveluntilaaja rampauttaa täysin kumppaninsa toimintamahdollisuudet.

Eikö alihankinnan tärkeimmät perusteet tulisi olla yhteistyöyrityksen oman alansa erikoisosaaminen ja ammattitaito sekä sen tuomat taloudelliset mahdollisuudet toimintojen kehittämiseksi? Eikö ainoastaan kiinteiden henkilöstökustannusten muuttaminen vaihtuviksi alihankintakuluiksi talousvaikeuksissa rimpuikevan palveluntilaajan säästötoimenpiteenä.

Sytä tapahtuneeseen voi kukin pohdita tykönänsä. Onko alun perinkin ollut tarkoitus vain luoda väliaikaisratkaisuilla näennäisiä säästöjä ”oikeaa kumppania” odotellessa, vai onko kyse palveluntilaajan johdon ahneudesta, ammattitaidottomuudesta ja todellisten kehitysvaihtoehtojen puutteesta? Mene ja tiedä...

Jyrki Väyrynen

”

”Eikö alihankinnan tärkeimmät perusteet tulisi olla yhteistyöyrityksen oman alansa erikoisosaaminen ja ammattitaito sekä sen taloudelliset mahdollisuudet toimintojen kehittämiseksi?”

KIM JOSEFSSON
PÄÄLUOTTAMUSMIES
SUOMEN TRANSVAL OY

Anna Politkovskaja ja lentokentät

Ensimmäinen syyskuuta 2004 Lounais-Venäjällä tapahtui hirveitä. Syyslukukausi oli alkamassa, ja ensimmäinen koulupäivä on Venäjällä suuri juhla. Pohjois-Ossetiassa juhla päättyi kyyneliin. Terroristit kaappasivat koulun ottaen yli tuhat panttivankia, joista suurin osa oli lapsia. Aikuiset vangit olivat heidän vanhempiaan ja koulun henkilökuntaa. Kolmen päivän kuluttua, sekavien taisteluiden ja teloitusten jälkeen noin 350 henkeä oli saanut surmansa.

■ Mitä tapahtui? Beslanista on kirjoitettu muutamia kirjoja ja siitä löytyy kattavan näköinen Wikipedia-artikkeli, vaikka kukaan ei vieläkaan varmasti tiedä ketkä olivat kaappauksen takana ja miksi.

Tuo katastrofaalinen selkkaus jää historiaan ihmisoikeuksien ja sananvapauden polkemisena, ja siihen liittyy myös kummallinen lentoliikenteessä tapahtunut selkkaus.

Anna

Tarinan päähenkilö on edesmennyt ystäväni **Anna Stepanovna Politkovskaja**. Yksi Venäjän kuuluisimmista journalisteista, riippumattoman Novaja Gazeta -lehden reportteri. Hän oli erityisen perehtynyt Tshetshenian sotaan ja Kaukasuksen murheelliseen ihmisoikeustilanteeseen.

Tshetsheniassa on käyty kaksi erittäin väkivaltaista sotaa 90-luvun puolivälissä ja 2000-luvun alkupuolella. Sen kansalaisia on pidetty Venäjän vaarallisimpana ryhmänä, mikä on yllättävää. Ei ihan äkkiä uskoisi että tällainen kär-

pänen uhkaisi maailman suurinta valtiota. Tshetshenian väkiluku 1 200 000 on pienempi kuin esimerkiksi Viron 1 350 000.

Matka Beslaniin

Politkovskaja kuuli Beslanin koulu-kaappauksesta työpaikallaan Moskovassa keskustassa Novaja Gazetan toimituksessa. Pian hän huomasi, että hänen on pakko lentää paikan päälle. Politkovskaja oli jo ottanut yhteyttä **Ahmad Zakajeviin**, Englantiin paenneeseen Tshetshenian ulkoministeriin ja edesmenneen presidentin **Mashadovin** neuvonantajaan. Zakajevkaan ei tiennyt ketkä olivat kaappauksen takana. Eikä kummallakaan, hänellä tai Politkovskajalla ollut varmuutta miten tilanne raukeaisi. "Sinun täytyy pelastaa lapset!", Politkovskaja melskasi puhelimesta. "Sinun täytyy soittaa niille ja pelastaa lapset!"

Politkovskaja oli tshetshenien pyynnöstä suostunut neuvottelijaksi aikaisemminkin, kuten Dubrovka-teatterin kaappauksessa Moskovassa 2002, mut-

ta vastoin hänen neuvojaan sisäministeriön erikoisjoukot olivat avanneet tulen ja monia oli kuollut. Politkovskaja toivoi että nyt välttyttäisiin pahimmalta. Hän säntäsi kentälle.

Kätevimmin Beslaniin pääsi Vladikavkasin kautta. Politkovskajan petty-mykseksi lennot sinne olivat loppuun varattuja. Huolimatta hänen aneluistaan ja kiivaastakin sananvaihdosta paikkaa koneeseen ei järjestynyt. Hänellä oli outo tunne siitä että häntä seurattiin, mutta kuten yleensäkin, hän ei antanut moisen pikkujutun häiritä. Nyt oli päästävä Pohjois-Ossetiaan ja kiireesti.

Yllättäen häntä lähestyi herrasmies, joka kertoi olevansa Donin Rostoviin lentävän koneen pilotti. Siellä olisi vielä tilaa ja kone nousisi aivan pian. Politkovskaja päätti hypätä kyytiin. Kone otti muitakin matkustajia ja nousi ilmaan.

Politkovskaja kieltäytyi kaikesta koneessa tarjotusta ruuasta. "Minulla nyt ei vain ole tapana syödä lentokoneissa", hän vastasi ykskantaan kun kyselin tästä myöhemmin. "Mutta tee minulle mais-tuu aina." Politkovskaja ehti ottaa muutaman siemauksen teestä, kun hän vajosi uneen. Myöhempien kertomusten mukaan hän oli koomassa jo paljon ennen laskeutumista.

Päätti Rostoviin

Koneen luo tuli ambulanssi Rostovin kentällä ja Politkovskaja kiidätettiin sairaalaan. Hänen kuntonsa oli hyvin heikko ja kesti pitkään, ennen kuin hän tuli tajuihinsa. Sairaala-ajan kertomukset ovat hyvin epämääräisiä, sillä jälkeenpäin kun asiaa haluttiin tarkista Donin Rostovista, paljastui uusi, ihmeellinen seikka – kaikki asiakirjat

**Iida (oik.) palleroineen
lentoasemalla hyvästelemässä
Annaa.**

Politkovskajan sairaalassaolosta olivat kadonneet. Aivan kuin hän ei olisi koskaan ollutkaan sairaalassa. Myöhemmin hänet siirrettiin tuntemattoman lahjoittajan yksityiskoneella Moskovaan hoitoon. Tästä löytyy kyllä todisteita.

Mitä Beslanissa oikein tapahtui, kun niin moni kuoli? Miksi niin kävi huolimatta Zakajevinkin neuvottelutaidoista – kyllä, häneen saatiin yhteys, vaikka välittäjänä ei ollutkaan Politkovskaja – ja huolimatta useista paikalle saapuneista omaisista, ihmisoikeusjärjestöjen tarkkailijoista? Ja ennen kaikkea, huolimatta Venäjän miliiseistä ja sotajoukoista? Entä mitä tapahtui Politkovskajalle lennolla matkalla Moskovasta Donin Rostoviin? Kuka tai ketkä olivat näiden tapahtumien takana?

Helsinki -

Anna Politkovskaja vieraili Suomessa useita kertoja 2000-luvulla. Hän oli pidetty ja arvostettu puhuja journalismi-, ihmisoikeus- ja sananvapausaiheisissa tapahtumissa. Minulla oli tapana haakea hänet Helsinki-Vantaan lentokentältä ja käydä tärkeimmät kuulumiset läpi jo matkalla Helsingin keskustaan. Mitä kummalliseen sairastapaukseen tulee, hän oli aivan varma, ettei Rostovin koneessa tapahtunut tajunnan menetys ollut mikään itsestään kehittynyt sairastuminen vaan myrkytys. ”Se oli se tee”, hän sanoi painokkaasti. ”Se alkoi heti ensimmäisen maiston jälkeen.”

Entä mitä Anna ajatteli Beslanista? ”Se täytyy tietysti selvittää”, hän sanoi. Heti toivuttuaan hän oli yhteydessä uhrien omaisiin – nämä perustivat Beslanin äidit – nimisen järjestön. Anna vaa-

ti toistuvasti tapauksesta riippumaton ja rehellistä poliisitutkintaa. Sellaista, joka voisi kestää ulkomaisten tarkkailijoidenkin osallistumisen, jotta koskaan kukaan osapuoli ei kiistäisi tuloksia. Kun syylliset löydetäisiin, heidät tulisi saatua oikeuden eteen, jossa heille määrättäisiin sopivat – ilmeisen ankarat – rangaistukset.

Beslanin äidit -järjestö vaatii tätä edelleen, mutta Venäjän viranomaiset eivät ole saaneet tällaista aikaiseksi. Oikean tutkimisen sijasta on syytelty milloin ketäkin osseettia, tshetsheeniä, ingusia tai venäläistä terroristiksi, tai koko karmeuden pääjehuksi.

Vantaa Airport

Minulla oli myös ikävä velvollisuus viedä Anna kentälle, kun lähdön hetki koitti. Tosin Annan kaltaisen hauskien ihmisten kanssa velvollisuudessa ei ollut muuta ikävää, kuin jäädä kaipaamaan häntä seuraavaan vierailuun saakka. Lähdimme Stadista aina sen

verran ajoissa, että ehdimme istuskelemaan, juttelemaan ja kahvittelemaan – tosin hän todella rakasti sitä teen juomista – lentokentän kahviloissa.

Minulla oli aina kamera mukana. Anna oli monasti kertonut, miten hänen poikansa usein tarkasti, ettei äidin auton alle ollut kiinnitetty mitään. Uhkauksia oli sadellut Annan kirjoittamien juttujen takia jo vuosikausia. ”Nyt on taas pakko ottaa sinusta läksiäiskuvia, koska tämä voi olla viimeinen kerta kun nähdään”, sanoin aina kamera räpylässäni kuvausvalmiudessa, ja meistä kummastakin tämä oli jotenkin hassua. Pianhan me taas tapaisimme.

Moskova

Lauantaina 7.10. 2006 palattuaan kauppareissulta Anna Politkovskaja kohtasi teloittajan, jonka henkilöllisyydestä on edelleen vain arvailuja. Anna nosti ostoskassensa kotitalonsa hissiin, kääntyi kohti ampujaa, joka ammattitappajan tyyliin tappoi uhrinsa muutamalla ▶

jatkoa...

päähän, sydämeen ja keskivartaloon osuneella laukauksella. Äänenvai-
mentimella varustetun ase-
en mur-
haaja jätti paikan päälle.

Sanavapaus- ja ihmisoikeusakti-
vistit lamaantuivat hetkeksi. Kaik-
kialla. Minäkin, keskellä Frankfurtin
kirjames-
suj-
a. Ja kyllä, Anna oli hy-
vin tunnettu hahmo sielläkin. Pää-
uutisten ykkösaihe tuntik-
ausia, jo-
pa päiviä.

Muu maailma

Maailmassa uhataan kirjoitustyön-
sä takia noin tuhatta journalistia ja
kirjailijaa vuosittain. Heitä vangit-
aan kirjoitustensa takia, ja satoja
myös kuolee työssään kriisialueella
tai murhattuna ihan kotioloissaan.

Sanavapausjärjestö PEN työsken-
telee ympäri maailmaa suurim-
aksi osaksi vapaaehtoisvoimin auttaak-
seen tekstiensä takia vaikeuksissa
olevia kirjoittajia ja näin tehdäkseen
maailmasta paremman paikan elää.

PEN ei missään ota poliittista kan-
taa minkään maan sisäiseen tilantee-
seen. Toteamme vain, että jos sanan-
vapauden kaltainen perusoikeus on
uhattuna, kaikki muutkin vapaudet
ovat silloin vaarassa. Joka paikassa on
saatava vapaasti kritisoida, komment-
toida ja repostella, niin valtaapitävien,
kuin niin kutsutun tavallisen kansan-
kin ongelmia ja vahvuuksia.

IIDA SIMES

Suomen PENin hallituksen jäsen
Writers in Prison -komitean
puheenjohtaja

Vuokratyöhön tolkkua vuokratyöoppaalla

■ Ammattiliitto Pro ja SAK ovat jul-
kaisseet vuokratyöoppaan, jotta työ-
paikoilla ei syrjittäisi vuokratyönteki-
jöitä.

– Vuokratyöntekijältä voivat jäädä
palkka ja muut edut saamatta, jos hän
ei tiedä oikeuksiaan. Niitä nimittäin on,
sanovat sektoripäällikkö **Annemarle Sa-
lonen** Ammattiliitto Prosta ja lakimies
Anu-Tuija Lehto SAK:sta. He ovat kir-
joittaneet vuokratyöstä nettioppaan, jo-
ka julkaistiin keskiviikkona 14. marras-
kuuta 2012 Raumalla.

– Ongelma on, että vuokratyönanta-
jat ja vuokratyöntekijät ovat huonosti pe-
rillä työelämän säännöistä, sanoo Anu-
Tuija Lehto SAK:sta.

– Korkein oikeus totesi tämän vuoden
alussa, että vuokratyössäkin pääsääntönä
ovat vakituiset työsuhteet. Lainsäädän-
tö lähtee siitä, että vuokratyöntekijällä
on oikeus perhevapaisiin, sairastamiseen
ja lomiin samalla tavalla kuin muillakin
työntekijöillä, huomauttaa Annemarle
Salonen Ammattiliitto Prosta.

– Jos vuokratyöntekijän työehtoihin
noudatetaan käyttäjäyrityksen työehto-
sopimusta, palkan pitää olla sama kuin
käyttäjäyrityksen omilla työntekijöillä,
Lehto muistuttaa.

Oppaassa listataan vuokratyönte- kijän oikeudet ja velvollisuudet

Vuokratyöopas syntyi pienentämään
kuilua, joka jää lakikirjan ja työpai-
kan arjen väliin. Vuokratyöopas listaa
vuokratyöntekijän oikeudet ja velvolli-
suudet.

Opas kertoo myös, milloin yritys saa
käyttää vuokratyövoimaa. Lisäksi vuok-
ratyötä käyttävien yritysten luottamus-
miehet ja työsuojeluvaltuutetut saavat

ohjeita tiedonsaantioikeuksistaan ja oi-
keuksistaan hoitaa vuokratyöntekijöi-
den asioita.

Suurin ongelma on, etteivät työnantajat noudata lainsäädäntöä

Vuokratyössä työnantajavastuu jaka-
tuu käyttäjä- ja vuokratyöyrityksen välillä.
Silloin syntyy toisinaan tilanteita, jois-
sa työnantajalle kuuluvat velvollisuudet
jäävät hoitamatta.

– Jo vastuiden huolellinen läpikäyn-
ti asiakassopimuksia laadittaessa paran-
taisi tilannetta. Myös työntekijöiden pe-
rehdyttämiseen tulisi panostaa nykyistä
enemmän, toteaa Annemarle Salonen.

– Vuokratyössä on vielä lainsäädän-
nöllisesti parannettavaa. Suurin ongelma
on kuitenkin se, etteivät työnantajat nou-
data voimassa olevaa lainsäädäntöä. Jos
työnantajat noudattaisivat lakia, vuok-
ratyö voisi olla paljon halutumpaa kuin
mitä se nyt on. Työnantajista on kiin-
ni, millaista vuokratyö on, onko vuok-
ratyö kunnan työtä vai ovatko sen teki-
jät työelämän heittopusseja, Anu-Tuija
Lehto toteaa.

– Vuokratyöntekijöiden pitäisi ol-
la rohkeampia vaatimaan oikeuksiaan,
Lehto sanoo. Salonen jatkaa, että järjes-
täytyminenkin kannattaa.

SAK ja Pro ovat aikaisemmin jul-
kaisseet yhteistoimintaoppaan (www.yhteistoimintaopas.fi) ja vuosilomaop-
paan (www.vuosilomaopas.fi). Nyt jul-
kaistu vuokratyöopas löytyy osoittees-
ta www.vuokratyopas.fi.

Vuokratyöopas

Loppuajan mietin mistä saisin rahaa –

Osa-aikatyötön

Erittäin usein osa-aikatyöstä keskustellessa työnantajan edustajien kanssa kuulee väitteen, jonka mukaan osa-aikatyö on elämäntilanteeseen sopiva valinta. Se on ikävä kyllä osatotuus. Luultavasti osa heistä uskoo teoriaansa, ja lopuilla Jaakobin äänillä on Eesaun kädet korvilla. Julkaisemme nimettömänä alla olevan tekstin. Sen kirjoittaja on kymmenkunta vuotta tarponut lentoasemalla osa-aikatöiden hetteikössä eri työnantajien palveluksessa.

■ Olipa vasta aika, jolloin keikkatyöntekijät olivat kuninkaita omassa ajankäytössään. Oli töitä vähän joka lähtöön. Joillakin kolme, yhdellä kaverilla jopa neljä eri työnantajaa tarjosi satunnaista keikkaa. Työntekijä sai valita parhaiten maksavan, jotkut jopa sen perusteella missä parhaiten viihdytti. Muutamat saivat jopa työskennellä siinä ympäristössä mihin olivat laittaneet tulevaisuutensa likoon opintoja valitessaan.

Ruuhkahuippuosaaja

Keikat olivat yleensä ekstraamista ruuhkahuippuina missä tahansa työpaikalla minkä voi työkse mieltää. Tänä päivänä niistä kuulostaa puolet kadonneen ulkomaille tai tuotanto on kokonaan lakkautettu. Ei ole yksinkertaisesti tarvetta mihinkään.

Kun puhelin loppuviikosta, yleensä perjantai iltapäivisin, soi, sai kuulla seuraavan viikon työvuorot. Suunnitelmat omasta ajankäytöstä tehtiin siinä vaiheessa, sillä hetkellä. Se oli pidemmän päälle hankalaa. Yhteiset lomat vaimon kanssa olivat vaakalaudalla. Samoi-

ten kuin koko yhteinen aikakin. Jos oltiin esimerkiksi lähdössä lomamatkalle viikoksi. Hän sai loma-anomuksensa läpi kolmen kuukauden päähän ja aloimme kartoittaa matkasuunnitelmaa. Onko sulla vapaata, kuului seuraava kysymys? Mulla? No eihän sitä tiedä ennen kuin sillä viikolla kun ollaan lähdössä. Jos mulla oli tarpeeksi keikkaa siihen lomamatkan alkuun mennessä, niin saatoin saada säästettyä vähän matkakassaa. Aina täytyi huomioon ottaa vielä sen seikka, että ennen lomamatkaa saattoi olla pari kolme viikkoa sellaista, ettei töitä ollut ja ruuhkaa oli juuri sen lomaksi tarkoitetun viikon. Säännön mukaisesti olin lomalta palatessani toimeentuloni osalta totaalisen kusessa.

Soviteltuna rattaassa

Osa-aika työntekijä on byrokratian rattaissa osa-aika työtön, jonka on ilmoitettava sovitellun päivärahahan maksajalle kaikki menonsa, työt ja työttömät päivät varsinkin. Lomalla ollessa en voinut olla työtön, jos töitä oli tarjolla. Tosin kuka sen etukäteen tietää, oliko niitä tarjolla vai ei.

Järjestämällä asian niin, että pitää loman, oli niitä töitä tai ei, ja kertomalla päivärahahan maksajalle olevansa työttömänä työnhakijana kyseisen ajan, on kai lomalta palatessaan työttömyysetuutta kusettava huijari, joka on, kuten todettua, kusessa.

Pointti on kuitenkin se että olen duunarina tottunut säveltämään ajankäyttöni työvuorojen mukaan, niin kuin kaikilla työssäkäyvillä on tapana tehdä. Kaikki tuohon ajankäyttöön tapahtuvat muutokset olisi kätevintä tietää hyvissä ajoin, jotta ei tarvitsisi koko ajan säätää.

Erikseen kutsuttava

Se kaveri, jolla oli useampi paikka, sai valita tarjousten perusteella mihin meni. Siivouskeikat jäivät ensimmäisenä pois, jos oli muuta tarjolla. Niistä kun ei maksettu juuri mitään ja työssäkin tunsin itsensä arvottomaksi, kun pompoteltiin edes takaisin pyyhkimään pientä kahvitilkkää pöydältä, jonka joku hyväks oli siihen omalle toimiston pöydälleen kaatanut, mutta ei jaksanut rättiä nostaa.

Nyt mä oon perheellinen, melkein vakituiseen työsuhteen eli toisen määräämisen työsuhteen omaava henkilö, jolla on pullat hyvin uunissa. Se mun kaveri näyttää edelleen olevan ikuista vapautta tavoitteleva opiskelija, osa-aika työtön, joka on oman ajankäyttönsä mestari ja vanki. Iän karttuessa entistä enemmän vanki. Niin kuin me kaikki.

Ingressi ja väliotsikot: JM KOSKINEN

Joutomiehen joutavia jorinoita

Ajatella – syntyy ajatuksia, vai syntyykö? Ajatuksen viikolla, jota vietettiin tämän jutun kirjoittamisen aikoihin, kait pitäisi syntyä ajatuksia ja mielellään uusia sellaisia. Ei vaan tahdo syntyä. Apaattinen olotila synkistää ajatuksia. Ne ovat perinjuurin kateissa. Ovatko muillakin Suomessa ajatukset kateissa? Olemmeko vaipuneet todelliseen impotenssiseen sosiopatiaan?

■ Yt-neuvottelut, irtisanomiset ja ulkoistamiset ovat päivittäistä luettavaa, johon Joutomies on yrittänyt saada irti ottoa, vaan ei onnistu. Aamun lehteä lukiessa, kuvaksi silmien eteen tulee epämääräinen lukema irtisanotuisista. Oliko se kymmenen, sata vai tuhat? Lukeman merkitys katoaa. Piristeenä uutisten joukossa on talvinen vaara Kainuun takamailla. Montako sataatuhatta litraa, vai oliko se jo peräti satoja tuhansia kuutiolitroja saastunutta vettä virtaa jo kohta etelässä kuin pohjoisesakin? Vedenjakajalla kun ollaan.

Sotku ja katku

Ilmassa on rikinkatkuista tunnelmaa kalojen kelluessa vatsa ylöspäin houkuttelemassa matkailijoita niin kauniiseen vaaramaisemaan. Ai niin, se kala-kuolema taisikin olla jossain Unkarin

mailla, Tonava kaunoisen rantamilla. Peräkylillä on kyllä tärkeitä, että puu-see on kaikin tavoin ympäristöystävällinen, jos kohta kaivokset eivät sitä ole.

Jos ei olisi kysymys Suomen toistaiseksi vakavimmasta ympäristötuhosta, voisi läpytellä karvaisia käsiään yhteen ja tuumata, että onpa mukavaa, kun on muitakin uutisia saatavilla.

On vain ympäristötuho, jossa kukaan ei tunnu olevan määrätietoinen johtaja, joka ottaisi ”homman” haltuun. Vahinko on jo tapahtunut. Sille ei voi enää mitään, mutta vahinkojen minimoimiseksi voi yrittää tehdä jotain määrätietoisesti johtaen. Kaivostoiminnassa on ajateltu usein vain rahaa, joka on puettu työpaikkojen luomisvaatteeseen, ei elämisen mahdollisuuteen, elinpiiriin merkitykseen.

Joku viisas jopa määritteli vaaran antavan hyötyjä elinkaarensa aikana lähes nelinkertaisesti sen, mitä ympäristölle aiheutuvat haitat ovat rahallisesti. Näinköhän?

Näillä näkymin haittojen loppulaskua ei ihan lähiaikoina ole odotettavissa, jos uskominen erään toisen kaivostoiminnan päättymisen jälkeen ilmenneisiin haittoihin.

Se miten alueen elinympäristö tulee muuttumaan, ei ole kenenkään tiedossa. Osa muutoksista on jo nähtävissä. Osa tulee näkymään joskus tuonnempana. Ehkäpä viidenkymmenen tai sadan vuoden päästä.

No, reikiähän Suomeen, suureen maahan mahtuu. Mutta ympäristön pilaannuttua, sen korjaaminen ei ole ihan

helppo juttu. Eikä ihmisen iässä mahdollista. Onko meillä todellakin varaa pilata maaperä muutamien kaivosten vuoksi? Varsinkaan kun mahdolliset hyödyt suurlta osin eivät jää edes Suomeen.

Lopetetaan kansanvalta. Alas demokratia ja orjatyö aseeksi globaalissa kilpailussa. Ajetaan tämä pohjoismainen hyvinvointivaltio lopultakin alas, ja ryhdytään kiinalaisittain amerikkalaisiksi, niin kaikki on hyvin. Ainakin rikkailla ja sotilailla on hyvä olla. Muusta viis’. Ympäristöllä, luonnolla, hyvinvoinnilla ja rauhalla ei ole suurta merkitystä. Oikeudenmukaisuus on rahan voima.

Näin toimii markkinatalous, ja siihen suuntaan juoksevat jälleen kerran kansamme demokraattisesti valitut airuet, kasvottomien valtioiden ohjastaessa.

Työmaata

Tämä kaikki tapahtuu tietysti työllisyyden nimissä. Totta kai työpaikat ovat tärkeitä, mutta eivät varmaankaan millä hyvänsä hinnalla. Toisaalta edellä kuvattu ympäristötuhokin luo työpaikkoja. Sikäli kuin sen korjaamiseen palkataan tekijöitä. Suuntaus uutisten mukaan näyttäisi olevan aivan toinen. Lainataan työvoimaa muualta ja jätetään toisaalla olevat työt tekemättä. Kaikkihan on kunnossa, kun luvat ovat järjestyksessä. ”Hommat” ovat hallussa vähäiselläkin työvoimalla. Eikä loppuun palamista tapahdu. On vain melkoisia ristiriitoja, työurien pidentämisessä, työssä olossa. Ihmisen merkitys on jo sitten – sivuseikka.

Mieltä jäi vaivaamaan Yle:n uutisvuston suoralla linjalla ollut otsikko – Miksi suomalainen palaa loppuun töissä? Mielenkiintoinen mielipiteistö, kerrassaan.

Entä ilmailun saralla? Uutisia on julkaistu viime aikoina varsin tiuhaan. Esimerkiksi seisomapaikat lentokoneessa Ryanairilla, SAS konkurssiin, laserhäirintä kasvaa ja Finnairin palkkiojärjestelmän uudistaminen.

Joutomiestä askarruttavat kysymykset sinkoilevat ilmassa, kuin jääkiekko tai jalkapallo pelissään. Kyllä, soraääniä kuuluu jo, joutaviahan se Joutomies jorisee. Miksi jälkiviisastella asioilla, kun kerran köntät ovat jo housussa? Siinäpä se, paskakin pitää johonkin siivota, jos se on siivottavissa. Leveällä haitarilla kaikki tässä maassa tuntuu olevan sitä ”itteään”. Jos ei ole ahkerasti työssä, raatamassa kurkihirsien alla mammonaa pankkiherroille ja muille ”paroneille”, on yhteiskunnan loinen, yletön elätti. Jopa lapsiaan kotona hoitavien pitäisi vitkas-telematta painua sorvin ääreen. Hm, jähköhän se käänteispuoli katsomatta?

Kilpailukyky vastaan hyvinvointi, jossa hyvinvoinnin ainoa mittatikku on kilpailukyky.

Ilman kilpailukykyä ei ole hyvinvointia, väitetään. Ettei nyt vaan kilpailtaisi itseämme hengiltä ennen kuin saamme sitä hyvinvointia.

Tähän varmaan auttaisi tupakkalain purku, niin ihmiselämä alkaisi lyhentyä. Ei eläkeläisiä, ei eläkeiän nostoa, sen ratkaisisi tupakki.

Miten tämä juttu liittyy ilmailuun tai ylipäättänsä ilmailun tekniikkaan? Ei mitenkään ja toisaalta paljonkin. Mistä lähtee ilmailun toimintamahdollisuus? Varmaan ihmisistä, kuten kaikki muukin. Tämän päivän matkailu nojaa vahvasti lentotoimintaan. Yksi epäedullinen uutinen heikentää matkailujavirtaa. Olkoon

se vaikka kaivostoiminnasta sikiävä ympäristötuho, pienempikin.

Muutama vuosi sitten Joutomiehen silloinen työnantaja jakoi henkilökunnalle kirjan. Kirjan, jossa eri-ikäisistä ihmisistä koostunut ajatushautomo loi innovatiivis-futuristisen kuvan – Viisi visiota lentomatkailusta. Niistä voi eritellä tulevaisuuden asioita, joilla on merkitystä hyvinvoinnin kannalta. Päällimmäiseksi nousevat ympäristö, energia ja tekno-

logia. Näistä kaikista tulee yhtymäkohta lentoliikenteeseen ja se voisi olla myös yhtymäkohta suomalaiseen elämänmuotoon, tapaan elää täällä Pohjolassa.

Entä ne ajatukset? Niitä ei ole vielä kukaan ilmaantunut. Pitäisikö luoda ajatuskanava ajattelua ja ajatuksia varten?

JOUTAVIA JORINOITA,
JOUTOMIES

***Meiltä saat
tutkitusti
parasta
palvelua!***

Meillä on tutkitusti tyytyväisimmät vakuutusasiakkaat.

Asiakkaidemme mielestä meillä asioiminen on vaivatonta ja nopeaa. Vaalimme asiakassuhteitamme ja palkitsemme pitkäaikaisia asiakkaita alennuksilla. Tervetuloa Turvaan, vanhat ja uudet asiakkaat.

(EPSI Rating Asiakastyytyväisyystutkimus 2011, 2012)

Olemme asiakkaidemme omistama keskinäinen vakuutusyhtiö ja teemme yhteistyötä erityisesti ammattiliittojen kanssa. Palvelemme puhelimitse numerossa **01019 5110** ma-pe 8-18 sekä osoitteessa www.turva.fi

Vakuutuslääkärijärjestelmää kehitetään

■ Sosiaali- ja terveysministeri **Paula Risikko** on päättänyt vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämisen suuntaviivoista sosiaalivakuutuksen asiantuntijoiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella. Asiantuntijoiden ehdotuksista on valmisteltu ministeriössä toimenpideohjelma, jota toteuttamaan asetetaan työryhmä. Toimenpideohjelma antaa monia käytännön keinoja vakuutuslääkärijärjestelmän parantamiseen.

Hakijan osallisuutta, tiedonsaantia ja luottamusta järjestelmään lisätään

Asiantuntijoiden mukaan keskeinen ongelma on, että hakijat eivät koe olevansa riittävän osallisia oman asiansa

käsittelyssä. Keskusteluissa on nousut esiin muun muassa tietojen vaihdon parantaminen hakijan, hoitavan lääkärin ja vakuutuslääkärin välillä sekä etuuspäätösten perustelujen parantaminen.

Etuuspäätösten perustelut ovat olennaisia hakijan oikeusturvan kannalta. Riittävät ja ymmärrettävät perustelut antavat hakijalle edellytykset arvioida muutoksenhaun tarvetta sekä toisaalta helpottavat kielteisen päätöksen hyväksymistä. Etuuspäätösten ja muutoksenhakuratkaisujen perustelujen parantaminen lisäisi järjestelmän avoimuutta. Muutoksenhakujärjestelmässä lääketieteellisen arvioinnin läpinäkyvyyttä voitaisiin parantaa myös lisäämällä ulkopuolisten asiantuntijalääkäreiden käyttöä.

Väärät käsitykset vakuutuslääkärijärjestelmästä aiheuttavat epäluottamusta järjestelmää kohtaan. Jatkossa etuudenhakijalle annettaisiin enemmän tietoa etuuden myöntöperusteista ja päätöksenteosta jo ennen etuuden hakemista.

Jotta lääkärinlausunnon rooli potilaan työkykyä kuvaavana asiakirjana tulisi selvemmäksi, lääkärinlausuntomakkeita uudistetaan. Nykyinen, muihinkin tarkoituksiin käytettävä B-lausuntomake saattaa antaa potilaalle sen virheellisen kuvan, että hoitava lääkäri ratkaisee oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen. Hoitavan lääkärin tehtävä ei ole ottaa kantaa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun, vaan kuvata mahdollisimman tarkasti potilaan terveydentila.

Oikaisu

Unioni-lehden numerossa 5/2012 sivulla 20 ollut juttu ”Veroparatiisien parasiitit” käsitteli yritysten globaalia vastuuta. Jutussa mainittu Mehiläinen Oy haluaa korjata itseään, sekä emoyhtiötään koskevia väitteitä. Julkaisemme alla Mehiläisen laatiman oikaisun sellaisenaan.

JUHA-MATTI KOSKINEN, PÄÄTOIMITTAJA UNIONI-LEHTI

■ Ilmailualan unionin jäsenlehdessä unioni, nro 5 julkaistussa Hannele Siika-Ahon kirjoittamassa artikkelissa ”Veroparatiisien paratiisit” on asiavirheitä liittyen Mehiläiseen ja Mehiläisen emoyhtiö Ambeaan.

Vastoin julkisuudessa esitettyjä tietoja, Mehiläinen ei ole maksanut konserniavustuksia ulkomaille eikä siirtänyt voittoa tai varoja veroparatiiseihin. Suomalaisen veroeuroja ei valu Jerseylle, kuten kirjoittaja Siika-Aho virheellisesti kirjoittaa. Mehiläinen on maksanut veroja Suomen lainsäädännön mukaisesti Suomeen yli 100 vuotta ja tulee myös jatkossa maksamaan. Balance Consul-

tingin tekemässä selvityksessä Mehiläinen on eniten Suomessa yhteisöveroja maksanut terveystalvetyritys vuosina 2006–2011. Selvitys perustuu 11 suomalaisen terveystalvetyrityksen julkistamiin tilinpäätöstietoihin.

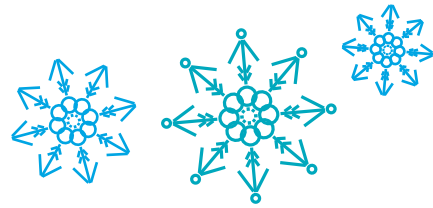
Hannele Siika-Aho kirjoitti myös virheellisesti, että Mehiläisen emoyhtiö Ambea olisi jäänyt kiinni säännöstä, ettei vanhusten vaippoja saa vaihtaa elleivät ne paina riittävästi. Vuoden 2011 lopussa julkisuudessa ollut tieto oli puutteellinen. Julkisuudessa jätettiin kertomatta, että Ruotsin korkein sosiaali- ja terveysviranomainen Socialstyrelsen ohjeistaa, että jokaisen uuden asiakkaan vaippo-

ja on punnittava 2–3 ensimmäisen päivän ajan, jotta asiakkaalle löydetään oikea vaippakoko. Ambean ruotsalainen tytäryhtiö Carema Care toimi Socialstyrelsen antamien ohjeiden mukaan ja otti lisäksi ensimmäisten joukossa käyttöön ns. vaippahälyttimet, jotta asiakkaiden vaipat pystytään vaihtamaan riittävän ajoissa eli oikeaan aikaan.

Kunnioitavasti

Matti Bergendahl
toimitusjohtaja
Mehiläinen Oy

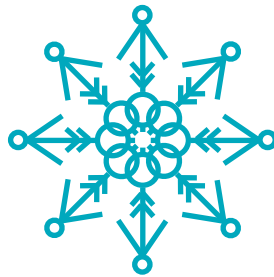
Verokortin lähettäminen työttömyyskassaan

Vuoden 2013 palkkaa varten määrättyä verokorttia ei tarvitse lähettää työttömyyskassaan. Kassa saa ennakon-pidätystä koskevat tiedot suoraan verottajalta. Mikäli olet hankkinut muutosverokortin etuutta varten, lähetä se kassalle alkuperäisenä. Palkkaa varten määrättyä ennakonpidätysprosenttia korotetaan 2 %-yksikköä ja ennakonpidätys on vähintään 20 %.

Asiakaspalvelu on suljettu:

24.–26.12.
31.12. 2012 ja
1.1. 2013

Joulukuun ja vuodenvaihteen poikkeavat maksupäivät:

Hakemus kassalla viimeistään	Rahat tilillä
19.12.2012	21.12.2012
20. ja 21.12.2012	28.12.2012
27.12.2012	31.12.2012
28.12.2012	2.1.2013
2.1.2012	4.1.2013

UNIONIN ILMESTYMINEN 2013

Numero 1 ilmestyy 22.2.
aineisto toimitukseen 4.2.
Numero 2 ilmestyy 26.4.
aineisto toimitukseen 8.4.
Numero 3 ilmestyy 21.6.
aineisto toimitukseen 3.6.
Numero 4 ilmestyy 6.9.
aineisto toimitukseen 19.8.
Numero 5 ilmestyy 25.10.
aineisto toimitukseen 7.10.
Numero 6 ilmestyy 20.12.
aineisto toimitukseen 2.12.

ILMOITUSKOOT JA HINNAT (alv 0 %)

koko sivu, 180 x 230 mm, 240 €
1/2 sivua, 180 x 115 mm, 120 €
2/6 sivua, 118 x 115 mm, 80 €
1/6 sivua, 57 x 115 mm, 40 €

KUVAKULMA

Ari Miettinen

Paikallinen neuvottelu äityi niin myrkylliseksi, että osapuolet eivät olleet pysyä nahoissaan.

*Tieteiselokuvien tulevaisuuden
painajainen ovat robotit,
jotka alkavat toimia kuin ihmiset.*

*Todellisuuden kauhu ovat
ihmiset, jotka käyttäytyvät
robottien tavoin.*

Hugo Tervo

Ilmailualan Unioni IAU ry

John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI

Puhelin: (09) 4785 71 (vaihde)
faksi: (09) 4785 7250
sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi
kotisivut: www.iau.fi

Puheenjohtaja	Juhani Haapasaari	(09) 4785 7220
Varapuheenjohtaja	Reijo Hautamäki	(09) 4785 7221
Liittosihteeri	Juha-Matti Koskinen	(09) 4785 7225
Sopimussihteeri	Arto Kujala	(09) 4785 7222
Työympäristösihteeri	Pekka Kainulainen	(09) 4785 7227
Taloussihteeri	Ari Miettinen	(09) 4785 7228

Jäsenasiat: Ari Miettinen (09) 4785 7228
jasenasiat@iau.fi

Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa

Toimisto on avoinna arksin klo 10.00–13.00

osoite: Kaisaniemenkatu 10, 00100 HELSINKI
faksi: 09 47857 209

kassanhoitaja	Paula Seppälä	p. 09 47857 200
kassanhoitaja	Sari Meling	p. 09 47857 202
kassanhoitaja	Mirva Tuomi	p. 09 47857 203
kassanhoitaja	Kari Kallio	p. 09 47857 201

email: etunimi.sukunimi@iau.fi
kotisivut: www.irkatk.fi

Arto Kujala

Hyvää Joulua Toivottaa liiton väki

Ilmailualan Unioni IAU ry ei lähetä joulutervehdyksiä yhteistyökumppaneille, vaan tekee lahjoituksen Hyvä Joulumieli -keräykseen.